

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΡΑΚΤΙΚΑ «ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ»
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
«ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ»
ΣΥΝΟΔΟΣ ΚΗ΄
2023-2024

Αθήνα, σήμερα στις 4 Ιουλίου 2024 ημέρα Πέμπτη και ώρα 10.13΄ συνήλθε στην Αίθουσα των συνεδριάσεων του Βουλευτηρίου η «Βουλή των Εφήβων» για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Προέδρου της Βουλής των Ελλήνων κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΑΣΟΥΛΑ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Νέες και νέοι Έφηβοι Βουλευτές, αρχίζει η συνεδρίαση της ολομέλειας της ΚΗ΄ Συνόδου της «Βουλής των Εφήβων». Η Βουλή των Ελλήνων, το Ίδρυμα της «Βουλής των Εφήβων», αλλά και οι γονείς σας στα θεωρεία σας καλωσορίζουμε με ιδιαίτερη χαρά.

Στη σημερινή συνεδρίαση είναι μαζί μας ο Υπουργός Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού κ. Κυριάκος Πιερρακάκης ως εκπρόσωπος του Πρωθυπουργού κ. Μητσοτάκη.

(Χειροκροτήματα)

Το Πρόγραμμα αυτό, του οποίου είστε μέρος, είναι κατά βάση ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα και γίνεται σε συνεργασία με τα σχολεία σας και με το Υπουργείο Παιδείας.

Εκτός από τον Υπουργό Παιδείας είναι σήμερα μαζί μας προσκαλεσμένος εκ μέρους του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερωνύμου ο θεοφιλέστατος Επίσκοπος Θεσπιών κ. Παύλος.

(Χειροκροτήματα)

Εκ μέρους του Αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως είναι ο Βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ κ. Σαρακιώτης Ιωάννης.

(Χειροκροτήματα)

Είναι μαζί μας η κ. Αφροδίτη Κτενά ως εκπρόσωπος του Γενικού Γραμματέα του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος.

(Χειροκροτήματα)

Ο κ. Στέλιος Φωτόπουλος ως εκπρόσωπος του Προέδρου της Ελληνικής Λύσης.

(Χειροκροτήματα)

Ο κ. Βασίλειος Στίγκας, Πρόεδρος του κόμματος «Σπαρτιάτες».

(Χειροκροτήματα)

Ο κ. Βύρων Πολύδωρας, πρώην Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων.

(Χειροκροτήματα)

Ο κ. Βασίλειος Μπαγιώκος, Γενικός Γραμματέας της Βουλής των Ελλήνων.

(Χειροκροτήματα)

Στο χειροκρότημα είστε γενναιόδωροι και ακούραστοι. Μπράβο!

Ο κ. Κωνσταντίνος Μαυριάς, Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής.

(Χειροκροτήματα)

Ο κ. Ευάνθης Χατζηβασιλείου, καθηγητής πανεπιστημίου και Γενικός Γραμματέας του Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων, που από το 1995 διεξάγει το Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων αυτό τον θεσμό της «Βουλής των Εφήβων».

(Χειροκροτήματα)

Να σας ξεκουράσω λίγο και επειδή ξέρω ότι είναι και μετριόφρονες οι υπόλοιποι, θα σας τους διαβάσω και θα χειροκροτήσετε για όλους μαζί απλώς πιο δυνατά.

Ο κ. Κωνσταντίνος Οικονομίδης, διπλωματικός σύμβουλος του Προέδρου της Βουλής, η κ. Φλούδα, Προϊσταμένη της Γενικής Διεύθυνσης Διεθνών και Δημοσίων Σχέσεων, ο κ. Κωνσταντίνος Υφαντής, Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής του Ιδρύματος της Βουλής, η κ. Ισμήνη Κριάρη, πρώην Πρύτανης του Παντείου Πανεπιστημίου και μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής του Ιδρύματός μας, η κ. Άννα Ενεπεκίδου, Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Υπηρεσιών του Ιδρύματος, η κ. Αθηνά Συναρέλλη, Διευθύντρια της Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων, ο κ.

Θεόδωρος Κουτσογιάννης, έφορος της Συλλογής Έργων Τέχνης της Βουλής των Ελλήνων.

Επίσης, παρευρίσκονται τα μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής του Ιδρύματος της Βουλής, η κ. Αμπατζοπούλου, ο κ. Βιρβιδάκης, ο κ. Καραβοκύρης, η κ. Κοτζιά, ο κ. Μοσχονάς, η κ. Οράτη, ο κ. Παπαγεωργίου, ο κ. Σακελλαρόπουλος και καθηγητές σας εκπαιδευτικοί που κάθονται μπροστά που είναι μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής της «Βουλής των Εφήβων», η κ. Δεκατρή, ο κ. Πόλκας, η κ. Αδαμοπούλου, η κ. Γκίκα, η κ. Γρηγοροπούλου, η κ. Κατσιάνου, η κ. Τέτη Σιδέρη, που είναι στέλεχος του Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, Προϊστάμενη του Ιδρύματος της Βουλής και φιλόλογος, η κ. Ρετσίνη, φιλόλογος, υπάλληλος του Ιδρύματος, η κ. Γεωργούση, σύμβουλος εκπαίδευσης, η κ. Βορρίση και η κ. Κουφονικολάκου, Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη για τα δικαιώματα του παιδιού.

(Χειροκροτήματα)

Και μόλις ήρθε και ο Βουλευτής Λαρίσης κ. Ρούντας εκ μέρους του Αρχηγού του κόμματος ΝΙΚΗ.

(Χειροκροτήματα)

Αφού κάναμε αυτή την παρουσίαση των προσκεκλημένων και όσων έχουν συμβάλει στη διεξαγωγή της ΚΗ΄ Συνόδου της «Βουλής των Εφήβων», θα μου επιτρέψετε να κάνω μία μικρή εισαγωγή.

Το Πρόγραμμα αυτό, όπως ξέρετε, ξεκίνησε το 1995-1996. Τότε επικεφαλής του Επιστημονικού Συμβουλίου που βοηθάει τη Βουλή σε αυτό το Πρόγραμμα ήταν ο αείμνηστος λογοτέχνης -ένας σπουδαίος λογοτέχνης- ο Αντώνης Σαμαράκης. Το Πρόγραμμα ξεκίνησε επί προεδρίας της Βουλής του κ. Απόστολου Κακλαμάνη και συνεχίστηκε από όλους τους επόμενους Προέδρους της Βουλής και για να καταλάβετε ότι πια είναι ένας θεσμός που έχει ιστορία, τα παιδιά που συμμετείχαν στο πρώτο Πρόγραμμα σήμερα αισίως είναι σαράντα τεσσάρων ή σαράντα πέντε χρονών.

Άρα, βλέπετε ότι έχει περάσει αρκετός καιρός. Αυτό κρατάει καλά και συνεχίζεται καλά. Ακόμη και την περίοδο του κορωνοϊού αντισταθήκαμε στις δυσκολίες και το κάναμε με προφυλάξεις, αλλά το κάναμε ψηφιακά και συνεχίζουμε, γιατί πιστεύουμε ότι αυτή η ιστορία, αυτός ο θεσμός συμβάλλει στην εξοικείωση των νέων ανθρώπων, των μαθητών και των μαθητριών του λυκείου, των μελλοντικών ακαδημαϊκών πολιτών, στην εξοικείωσή τους με τους δημοκρατικούς θεσμούς με την έννοια της συμμετοχής και με την έννοια των ευθυνών που συνεπάγεται η ιδιότητα του πολίτη.

Υπάρχει Συνήγορος του Πολίτη για τα δικαιώματα των παιδιών, αλλά πρέπει να ξέρετε ότι δεν υπάρχουν δικαιώματα χωρίς και την αντιστοιχία τους σε ευθύνες, γιατί αν είχαμε μόνο δικαιώματα, δεν θα υπήρχε κανείς να τα προστατεύσει. Αυτοί που τα προστατεύουν είναι αυτοί που έχουν ευθύνες. Συνεπώς, το δικαίωμα και η

ευθύνη είναι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος και είναι εξίσου γοητευτικά και τα δύο. Και δεν έχει νόημα να θεωρούμε πως όσον αφορά την έννοια της ευθύνης, η οποία τα τελευταία χρόνια δεν πολυκαλλιεργείται ή μάλλον θεωρείται σαν φόβητρο ή σαν μπαμπούλας, πρέπει να εξακολουθήσει αυτή η αντίληψη. Η ευθύνη είναι μία πολύ γοητευτική διάσταση της ζωής μας και σας καλώ να την απολαύσετε, γιατί όταν ευθύνεσαι για κάτι, σημαίνει ότι μπορείς και να το διαμορφώσεις, είτε αυτό είναι το μέλλον σου είτε η ζωή σου είτε το σπίτι σου είτε η πολυκατοικία σου είτε οι σπουδές σου είτε η ομιλία που θα κάνετε σε λίγο στο ακροατήριο, το οποίο περιμένει με αδημονία να σας ακούσει.

Στη σακούλα που σας περίμενε εδώ στις θέσεις σας σας έχω βάλει ένα βιβλίο που έχει να κάνει με την ιστορία. Τα τελευταία χρόνια γιορτάσαμε πολλές επετείους. Γιορτάσαμε και θυμηθήκαμε -γιατί η Μικρασιατική Καταστροφή δεν είναι να τη γιορτάζεις, αλλά να τη θυμάσαι- την επέτειο των διακοσίων ετών από την Επανάσταση του '21 και ξαναθυμηθήκαμε τη Μικρασιατική Καταστροφή που συνέβη το 1922. Σε λίγες μέρες μέσα στον Ιούλιο θα γιορτάσουμε τα πενήντα χρόνια από τη Μεταπολίτευση, τα πενήντα χρόνια από το 1974 δηλαδή, όταν κατέρρευσε η δικτατορία και η Ελλάδα έγινε μία σύγχρονη Δημοκρατία κοινοβουλευτική, δυτικού τύπου, ευρωπαϊκή. Θα γιορτάσουμε, λοιπόν, σε λίγες μέρες τα πενήντα χρόνια από την κατάρρευση της δικτατορίας.

Όλες αυτές οι επέτειοι δεν είναι άσχετες και με τη ζωή σας, παρά το ότι δεν ζούσατε όταν συνέβησαν αυτά. Όμως, δεν σημαίνει ότι σημασία έχει μόνο ό,τι συμβαίνει όταν ζούμε. Η ζωή έχει ρίζες, έχει βάσεις, έχει αφετηρίες, είναι το παρελθόν. Και το παρελθόν συνδέεται με το σήμερα και το σήμερα οδηγεί προς το αύριο.

Αυτό το βιβλίο, λοιπόν, έχει είκοσι δύο ιστορίες για τη Μικρασιατική Καταστροφή. Το έβγαλε η Ελληνική Αρχαιακή Εταιρεία. Είναι ένας οργανισμός ο οποίος ασχολείται με την ιστορία, ασχολείται με τα αρχεία, ασχολείται με το παρελθόν, αλλά όχι με το παρελθόν σαν κάτι που δεν αξίζει να το ξέρουμε, αλλά με το παρελθόν το οποίο έρχεται και τρυπώνει μέσα στο σήμερα και μαζί μας πάει και προς το αύριο. Δεν υπάρχει παρελθόν αδιάφορο με το σήμερα. Όλα έχουν τις βάσεις τους στο χθες και από το χθες παίρνουμε φόρα και βαδίζουμε προς το αύριο.

Εδώ έχει είκοσι δύο ιστορίες για τη Μικρασιατική Καταστροφή. Η πιο ενδιαφέρουσα, κατά τη γνώμη μου, είναι η προτελευταία, η οποία μιλάει για το πώς οι πρόσφυγες φοιτητές, δηλαδή τα παιδιά που ήρθαν πρόσφυγες από την Ιωνία στην Ελλάδα στην ηλικία σαν και εσάς συν τρία, τέσσερα χρόνια μεγαλύτεροι, κατάφεραν να γραφτούν στο πανεπιστήμιο και πώς το κράτος τότε φρόντισε να τους δώσει υποτροφίες, να τους βοηθήσει με βιβλία, με εξοπλισμό, γιατί τότε για να γραφτείς στο πανεπιστήμιο, έπρεπε να πληρώσεις και έπρεπε να πληρώνεις και κάθε χρόνο για να φοιτάς στο πανεπιστήμιο. Δεν υπήρχε αυτή η έννοια της δωρεάν

δημόσιας παιδείας. Δείχνει πώς αυτά τα παιδιά που ήρθαν από μία καταστροφή έχτισαν τη ζωή τους από την αρχή. Και εδώ έχει σχέση με τη σύμπραξη που εσείς έχετε ασχοληθεί σ' αυτή τη Σύνοδο και πώς συνέπραξαν για να βοηθηθούν αυτά τα παιδιά το πανεπιστήμιο, το Υπουργείο Παιδείας και άλλοι φορείς οι οποίοι συνέβαλαν, ώστε αυτά τα παιδιά να μην αντιμετωπίσουν τουλάχιστον οικονομικές δυσκολίες.

Περιέχει, λοιπόν, είκοσι δύο ιστορίες για τη Μικρασιατική Καταστροφή που νομίζω ότι θα σας δώσουν και κουράγιο για να σκεφθείτε ότι η Ελλάδα ξεκίνησε από πολύ χειρότερες αφετηρίες στο παρελθόν από ό,τι μπορούμε να φανταστούμε και για να φτάσει εδώ σήμερα πάει να πει ότι τελικά η πορεία της είναι θετική και το αύριο μπορεί να είναι αισιόδοξο εάν ισχύει αυτό που απετέλεσε και το μήνυμα της Συνόδου σας, αν ισχύει η συνεργασία, η συμμετοχή και η σύμπραξη.

Με ειδοποιούν ότι είναι μαζί μας ακόμη η κ. Κωνσταντοπούλου, Πρόεδρος της Πλεύσης Ελευθερίας και ο κ. Μάντζος, εκπρόσωπος του Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΠΑΣΟΚ.

(Χειροκροτήματα)

Έχοντας πει αυτά και περιμένοντας για τις δικές σας ομιλίες, θα μου επιτρέψετε προηγουμένως να δώσω τον λόγο και στον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Πιερρακάκη για τη δική του παρέμβαση στην ΚΗ' Σύνοδο της Βουλής των Εφήβων, σ' αυτό το σπουδαίο εκπαιδευτικό πρόγραμμα και να

ευχαριστήσω στο πρόσωπό του όλη την ηγεσία, αλλά και τους υπηρεσιακούς παράγοντες του Υπουργείου Παιδείας που τόσο μας βοηθάνε όλα αυτά τα χρόνια και φέτος για την καλύτερη διεξαγωγή αυτού του προγράμματος.

Ορίστε, κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗΣ (Υπουργός Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού): Σας ευχαριστώ πάρα πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι, αγαπητοί μαθητές, αγαπητοί Έφηβοι Βουλευτές, είναι μεγάλη μας χαρά να σας υποδεχόμαστε σήμερα στην Αίθουσα του ελληνικού Κοινοβουλίου και ιδιαίτερη τιμή προσωπικά να βρίσκομαι μπροστά σας εδώ σε μια Αίθουσα όπου έχετε μάθει κατά βάση να τη βλέπετε στα τηλεοπτικά παράθυρα σε μια λογική αψιμαχιών μεταξύ μας. Όμως, νομίζω ότι σε αυτό στο οποίο όλοι συμφωνούμε είναι πως κατά βάση είναι μία Αίθουσα στην οποία γράφεται η ιστορία και είναι πολύ σπουδαίο το να μπορεί κανείς να εξοικειωθεί με την ιστορία αυτή.

Επειδή ο κύριος Πρόεδρος θύμισε την ιστορία του θεσμού της Βουλής των Εφήβων και ανέφερε ότι είναι περίπου σαράντα πέντε χρόνια, θα έλεγα πως σαν κάποιος που είναι σαράντα ενός ετών, τολμώ να πω ότι το θυμάμαι αν και δεν είχα ποτέ την τιμή να συμμετάσχω ο ίδιος ως Έφηβος Βουλευτής. Όμως, είναι πάρα πολύ σπουδαίο να μπορεί να εξοικειώνεται κανείς με τους θεσμούς της χώρας μας και με το πώς αυτοί λειτουργούν.

Και έτσι σήμερα ήθελα πολύ γρήγορα να μοιραστώ μαζί σας κάποιες σκέψεις σε συνάρτηση και με το θέμα, «Το + που διαμορφώνει τον δημοκρατικό κόσμο: Συμμετέχουμε-συνδιαλεγόμαστε-συμπράττουμε!».

Το περσινό θέμα αφορούσε τη βία, την ενδοσχολική βία, το bullying και μας ενέπνευσε και μας επηρέασε πάρα πολύ, για να μπορέσουμε να κάνουμε μια καμπάνια εθνικής κλίμακας. Γι' αυτό θα έχετε δει ήδη το σποτάκι το οποίο δημιουργήθηκε σε συνεργασία με το Ίδρυμα Ωνάση, θα ξέρετε την πλατφόρμα του στο bullying και το πώς μπορείτε να σπάσετε την αλυσίδα της σιωπής στα σχολεία. Νομίζω ότι είναι πολύ σημαντικό να μπορέσουμε να ακούσουμε πολλά από εσάς, να μάθουμε από τα προβλήματα, τα οποία υπάρχουν στη σχολική κοινότητα και κυρίως να σας δώσουμε μία αφορμή να εμπνευστείτε και να πάρετε ιδέες από την παρουσία σας εδώ.

Όμως, με αφορμή το σημερινό θέμα, ο Πρόεδρος της Βουλής σας έδωσε ένα βιβλίο ιστορίας. Έτσι, οι πρώτες σκέψεις με αφορμή αυτό το βιβλίο είναι αντίστοιχες με αυτές που ο ίδιος μοιράστηκε.

Όσον αφορά την ιστορία, αν δεν κάνω λάθος, κύριε Πρόεδρε, το ρητό του Σανταγιάνα λέει ότι όποιος δεν θυμάται το παρελθόν είναι καταδικασμένος να το ξαναζήσει. Είναι πάρα πολύ σημαντικό να ξέρεις την ιστορία. Όμως, στο ίδιο πνεύμα στο οποίο κινήθηκε και ο Πρόεδρος, εγώ θα πω λίγο πιο κάθετα ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό να μην εγκλωβίζεσαι σε αυτήν.

Πρέπει να τη μάθετε και πρέπει να γράψετε τη δική σας. Η κάθε γενιά πρέπει να μπορέσει να γράψει τη δική της ιστορία. Πρέπει να μπορέσει να μην εγκλωβιστεί στο λεξιλόγιο και στις προσλαμβάνουσες και στις λογικές της προηγούμενης.

Η δική σας γενιά νομίζω ότι έχει και την εξής ιδιαιτερότητα: Είστε η πρώτη γενιά που ίσως οριακά θυμάται ακόμη και την ελληνική οικονομική κρίση. Η δικιά μου είναι παιδιά της δεκαετίας του 1980 και του 1990 και δεν θυμόμαστε την Αποκατάσταση της Δημοκρατίας και τη δεκαετία του 1970. Νομίζω ότι έχετε μπροστά σας έναν πολύ καθαρό δρόμο για να αντιμετωπίσετε προκλήσεις, όπως αυτές τις οποίες εμείς δεν είχαμε ονειρευτεί ποτέ, δηλαδή Δ΄ Βιομηχανική Επανάσταση, τεχνητή νοημοσύνη, κλιματική αλλαγή, πράγματα τα οποία θα καθορίσουν τις επόμενες δεκαετίες.

Έχουμε δύο δυνάμεις οι οποίες είναι πολύ καθοριστικές γενικά σε σχέση με το πώς θα αλλάξουν τα πράγματα στο μέλλον. Η πρώτη είναι η τεχνολογική αλλαγή. Οι τεχνολογικές αλλαγές των προηγούμενων δεκαετιών έπαιρναν δεκαετίες. Από τις άμαξες στα αυτοκίνητα χρειάστηκαν δεκαετίες για να γίνει η μετάβαση. Να πω για τη δική μου γενιά, από το βίντεο κλαμπ στο NETFLIX χρειάστηκε πολύς χρόνος για να γίνει η μετάβαση. Τα επόμενα χρόνια, όμως, μέσω της τεχνητής νοημοσύνης τα πράγματα θα αλλάζουν σε τριετίες, πενταετίες. Θα κινείστε γρηγορότερα.

Ταυτόχρονα υπάρχουν μεγάλες δημογραφικές αλλαγές. Το προσδόκιμο ζωής διαρκώς αυξάνεται. Κάποτε στη χώρα μας μετά τον πόλεμο, ένα παιδί που

γεννιόταν θα ζούσε μέχρι τα εξήντα. Στη γενιά των παιδιών μου πλέον το προσδόκιμο ζωής γι' αυτά μπορεί να περάσει και τα εκατό.

Άρα, θα είναι ένας κόσμος που θα τρέχει γρηγορότερα και θα διαρκεί περισσότερο. Κι εσείς θα είστε η γενιά που θα πρέπει στη χώρα μας να καθορίσει το πώς θα κινηθούμε σε αυτήν την αλλαγή.

Εγώ αυτό το οποίο θα πω, λοιπόν, είναι ότι χρειαζόμαστε δύο πράγματα. Νομίζω ότι θα χρειαστείτε δύο εργαλεία. Το πρώτο είναι η λέξη «πίστη». Θα χρειαστείτε να πιστέψετε στους εαυτούς σας και στις δυνατότητές σας. Να μη φοβηθείτε ότι κάποια πράγματα ή κάποιες προκλήσεις είναι υπερβολικά ψηλά και υπερβολικά δύσκολο να ανταποκριθείτε σε αυτές. Δεν έχετε κανέναν λόγο να μην πιστεύετε στους εαυτούς σας. Νομίζω ότι αυτή η χώρα, αν δει κανείς την ιστορία της και εμπνευστεί από αυτήν και από πολλά κεφάλαια, τα πιο φωτεινά, τα οποία είχαμε τα τελευταία διακόσια χρόνια, δείχνουν ότι η χώρα αυτή είναι ικανή για θριάμβους. Είναι ικανή και για καταστροφές, αλλά είναι ικανή και για θριάμβους σίγουρα.

Το δεύτερο, πέρα από την πίστη, είναι η γνώση, να μπορέσει δηλαδή κανείς να αφουγκραστεί τα μαθήματα της ιστορίας, να καταλάβει τα δεδομένα των προκλήσεων που έρχονται και να μην εγκλωβιστεί στο πώς θα τα λύσει. Να αναζητήσει κανείς λύσεις έξω από το κουτί, με αυτοπεποίθηση και με διάθεση για συνεννόηση, για αλλαγές, για ταχύτητα.

Θα πω ότι γυρνώντας όλον τον κόσμο καταλαβαίνει κανείς. Και η συμβουλή που πολλοί με ρωτάνε ως Υπουργό Παιδείας για τον επαγγελματικό προσανατολισμό, τι να σπουδάσει κανείς και τι να μελετήσει κανείς, θεωρώ ότι το μεγαλύτερο λάθος είναι να πει κανείς ένα αντικείμενο. Πρέπει να κάνει κανείς αυτό που αγαπάει, να πειραματίζεται, να εξερευνά το τι θέλει, να ταξιδεύει, να διαβάζει, να μιλά με άλλους ανθρώπους, να κάνει φίλιες, να διαμορφώνει σχέσεις. Κάνοντάς τα αυτά, θα ανακαλύψετε ότι έχουμε έναν κόσμο που ανοίγεται μπροστά μας και σε αυτόν τον κόσμο με σηκωμένα μανίκια και με αισιόδοξο βλέμμα έχετε κάθε δυνατότητα να γράψετε ακόμη πιο σημαντικά κεφάλαια της ιστορίας από ό,τι αυτά τα οποία βρίσκονται στα βιβλία, τα οποία όλοι μας διαβάζουμε και τα οποία σας έδωσε και ο Πρόεδρος της Βουλής.

Εμπνευστείτε, μελετήστε, γράψτε τη δική σας ιστορία και να συμμετέχετε σε όλες τις προκλήσεις και σε όλα τα πράγματα τα οποία θα έχετε μπροστά σας, όπως ακριβώς είναι και το θέμα αυτής της Βουλής των Εφήβων.

Πολλά συγχαρητήρια για την παρουσία σας εδώ! Σας ευχαριστώ και πάλι πάρα πολύ για την ιδιαίτερη τιμή να απευθυνθώ στο Σώμα.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Κατόπιν όλων αυτών μπορούμε να εισέλθουμε στην

ΕΙΔΙΚΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ

Συζήτηση επί του θέματος «Το + που διαμορφώνει τον δημοκρατικό κόσμο: Συμμετέχουμε - Συνδιαλεγόμαστε - Συμπράττουμε» των Ομάδων Εργασίας της «Βουλής των Εφήβων», που αποτελούνται από μαθητές και μαθήτριες Λυκείων της Ελλάδας και ελληνικών σχολείων του Εξωτερικού, καθώς και ΕΠΑΣ της Δ.Υ.Π.Α, που μετείχαν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Βουλή των Εφήβων: Βήματα Δημοκρατίας - Κάνοντας πράξη τη συμμετοχή», ΚΗ΄ Σύνοδος (2023-2024).

Για το ακροατήριό μας περισσότερο, θυμίζω ότι οι έξι Ομάδες Εργασίας ασχολήθηκαν με τη σύμπραξη και τη συμμετοχή πάνω σε έξι θέματα που αφορούν την ίδια τη ζωή σας, τη σύμπραξη δηλαδή στη γειτονιά, στο σχολείο, στο περιβάλλον στον πολιτισμό, στον ψηφιακό κόσμο και στην πολιτική, σ' αυτά τα έξι θέματα.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα, θα μιλήσουν οι ομιλητές και οι ομιλήτριες των έξι Ομάδων Εργασίας στις οποίες συζητήσατε αυτό το θέμα. Κάθε ομιλητής και κάθε ομιλήτρια θα έχει χρόνο ομιλίας πέντε λεπτά, προκειμένου να παρουσιάσει τις σκέψεις, τους προβληματισμούς, αλλά και τις προτάσεις της Ομάδας Εργασίας στην οποία μετείχε, να πει δηλαδή την πεμππουσία όσων προηγήθηκαν.

Θα παρακαλέσω να τηρήσουμε τον χρόνο των πέντε λεπτών, σεβόμενοι το δικαίωμα που έχουν όλοι και όλες να μιλήσουν και να μπορέσουν να διατυπώσουν τις απόψεις τους.

Ξεκινώντας, λοιπόν, με την πρώτη ενότητα, τη ΓΕΙΤΟΝΙΑ δηλαδή, καλώ στο Βήμα την κ. Μυρσίνη Ναλμπάντη, Έφηβο Βουλευτή από τα Δωδεκάνησα που είναι

ομιλήτρια της πρώτης Ομάδας Εργασίας, με θέμα –επαναλαμβάνω- «Συμμετέχουμε, συνδιαλεγόμαστε, συμπράττουμε στη ΓΕΙΤΟΝΙΑ».

Κυρία Ναλμπάντη, είμαστε όλοι αυτιά.

(Χειροκροτήματα)

ΜΥΡΣΙΝΗ ΝΑΛΜΠΑΝΤΗ (Δωδεκανήσου): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε, αξιότιμε κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι, αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι, στο πλαίσιο της 28ης Συνόδου της Βουλής των Εφήβων με θεματική ενότητα τη ΓΕΙΤΟΝΙΑ, επιδιώξαμε να προσεγγίσουμε την έννοια της γειτονιάς, να εντοπίσουμε τα προβλήματά της και να προτείνουμε πιθανές λύσεις σε αυτά, πάντα με γνώμονα την ενεργό συμμετοχή μας στα όρια της γειτονιάς μας.

Διαπιστώσαμε, λοιπόν, αρχικά ότι ο ορισμός της δεν ήταν μια εύκολη υπόθεση. «Γειτονιά» για τους περισσότερους από εμάς σημαίνει ασφάλεια και αλληλεγγύη. Η συζήτηση με τον ειδικό επιστήμονα της Ομάδας κ. Μπουλούκο μάς έκανε να ξανασκεφτούμε τον ορισμό της «γειτονιάς» και να βρούμε βασικό στοιχείο που τη χαρακτηρίζει. Ανακαλύψαμε, έτσι, ότι η γειτονιά δεν είναι μόνο σύνολο από όμορα σπίτια, αλλά κυρίως το σύνολο των ανθρώπων που κατοικούν σε έναν κοινό τόπο. Η γειτονιά, λοιπόν, είναι άνθρωποι που κατοικούν σε έναν τόπο και φυσικά οι μεταξύ τους σχέσεις.

Επιπλέον παρατηρήσαμε ότι απαραίτητη προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία μιας γειτονιάς είναι η θέσπιση και η τήρηση της νομοθεσίας. Και όταν

μιλάμε για νόμους, αναφερόμαστε και στο γραπτό και στο εθιμικό δίκαιο. Άλλωστε δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η συμμετοχή όλων ανεξαρτήτως των πολιτών στα κοινά είναι αναπόσπαστο κομμάτι για τη διατήρηση του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Στον κόσμο υπάρχουν περίπου διακόσιες πέντε χώρες. Από αυτές, περίπου οι μισές έχουν δημοκρατία. Αυτό σημαίνει ότι η διατήρηση της δημοκρατίας δεν πρέπει να θεωρείται δεδομένη, αλλά όλοι μας οφείλουμε να αγωνιζόμαστε γι' αυτήν.

Γενικότερα είναι νευραλγικής σημασίας να επιδιώκουμε τη βελτίωση των κοινωνικών μας σχέσεων και κατ' επέκταση της κοινωνίας, ξεκινώντας από τη γειτονιά, αφού αποτελεί μικρογραφία της ευρύτερης δημοτικής κοινότητας. Όμως, «γειτονιά» δεν σημαίνει μονάχα αλληλοκατανόηση, αλληλεγγύη, αλληλοσεβασμός και αποδοχή διαφορετικότητας. Δυστυχώς, σημαίνει και απαξίωση του διαφορετικού, του ξένου, του ανοίκειου και έλλειψη σεβασμού. «Γειτονιά» σημαίνει φιλία και φασαρία.

Εφ' όσον η γειτονιά δεν είναι ουτοπία, αλλά πραγματικότητα στις ζωές όλων μας, χρήζει επίλυσης των προβλημάτων που εμφανίζονται στα πλαίσιά της. Ίσως το μεγαλύτερο πρόβλημα στις γειτονιές τόσο για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όσο και για τους κατοίκους, είναι το θέμα της καθαριότητας. Οι υποστελεχωμένες υπηρεσίες καθαριότητας με ελλείψεις σε εξοπλισμό αδυνατούν συχνά να καλύψουν όλες τις υπάρχουσες ανάγκες. Όμως, θα ήταν παράλειψη να

μην αναφέρουμε και την ατομική ευθύνη στη διατήρηση της καθαριότητας της γειτονιάς μας.

Επιπλέον, η αρμονική συνύπαρξη των γειτόνων συχνά διαταράσσεται από την εμφάνιση της εγκληματικότητας και της παραβατικής συμπεριφοράς. Η άσκηση βίας και παραβίασης θεσμοθετημένων κανόνων οδηγεί στην έλλειψη εμπιστοσύνης και στην καχυποψία μεταξύ πολιτών. Άλλωστε, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι εξαιτίας των γρήγορων ρυθμών της καθημερινότητας έχει επικρατήσει ένα ελιπστικό πρότυπο ζωής και έχει καλλιεργηθεί ο ατομικισμός και η στάση αδιαφορίας προς τον συνάνθρωπο. Έτσι, οι ηθικές αξίες που πρέπει να διέπουν τις ανθρώπινες σχέσεις έχουν αντικατασταθεί από την επιδίωξη μονάχα της προσωπικής ευτυχίας, προσωπικής και επαγγελματικής, εις βάρος μάλιστα συχνά του συλλογικού συμφέροντος.

Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, ο άνθρωπος είναι φύσει κοινωνικό και πολιτικό ον. Σήμερα, όμως, η σημασία της κοινωνικοποίησης και της πολιτικοποίησης του ανθρώπου έχει βρεθεί στο περιθώριο, με αποτέλεσμα την απώλεια της ανθρώπινης επαφής και επικοινωνίας και την παγίωση σχέσεων ψυχρότητας μεταξύ των πολιτών.

Επιπροσθέτως, πολύ συχνά στις γειτονιές είναι εμφανής η κοινωνική ανισότητα. Οι συνθήκες ζωής και οι ευκαιρίες στην εκπαίδευση, στην εργασία, στον πολιτισμό, αλλά ακόμα και στην πολιτική συμμετοχή δεν είναι πάντα και παντού

ίδιες. Η αγορά αγαθών πρώτης ανάγκης, όπως τρόφιμα και φάρμακα, αλλά και οι δυνατότητες θέρμανσης και ύδρευσης δεν μπορούν να καλυφθούν εξίσου σε όλα τα σπίτια. Παράλληλα, η συμμετοχή σε ψυχαγωγικές πολιτιστικές δράσεις δεν συμπεριλαμβάνονται εύκολα στα μελλοντικά πλάνα όλων των πολιτών.

Άλλο ένα σημαντικό πρόβλημα που συναντάς στις γειτονιές είναι η δυσκολία πρόσβασης των πολιτών σε δημοτικούς χώρους. Κύρια αιτία αποτελούν τα κακώς συντηρημένα ή ανύπαρκτα πεζοδρόμια, η έλλειψη διαβάσεων και φωτεινού σηματοδότη σε κεντρικά σημεία, η απουσία πινακίδων οδικής κυκλοφορίας ή η λανθασμένη τοποθέτησή τους, καθώς και η απαξίωση της οδικής παιδείας. Το πρόβλημα αυτό δυσχεραίνει, κυρίως, στην ασφαλή μετακίνηση των ατόμων με κινητικά προβλήματα, με προβλήματα υγείας, των εγκύων και των ηλικιωμένων. Όμως, τελικά η προσβασιμότητα αφορά στη ζωή όλων μας.

Επιπλέον, η πολιτεία πρέπει να λάβει υπόψη της το μακροχρόνιο πρόβλημα της γραφειοκρατίας, που μαστίζει την ελληνική κοινωνία. Συχνά, έργα υποδομής μένουν ανολοκλήρωτα ή ολοκληρώνονται μετά τη θητεία του εκάστοτε δημάρχου, λόγω της μετάθεσης των ευθυνών για την υλοποίησή τους από την τοπική αυτοδιοίκηση στην πολιτεία και το αντίστροφο. Έτσι, η ελλιπής μέριμνα για την επίλυση καίριων αιτημάτων των δημοτών σε συνδυασμό με την υποχρηματοδότηση ή την απουσία οικονομικών πόρων στους δήμους δεικνύει μια σχέση έλλειψης εμπιστοσύνης μεταξύ δημοτών και τοπικής αυτοδιοίκησης.

Ένα ακόμα πρόβλημα που εμφανίζεται στις γειτονιές των αστικών και επαρχιακών κέντρων είναι αυτό των αδέσποτων. Πρόκειται, κυρίως, για σκύλους και γάτες, που μάλιστα αναπαράγονται με ραγδαίους ρυθμούς, εξαιτίας απουσίας επαρκούς ευαισθητοποίησης τόσο των πολιτών όσο και της πολιτείας. Ακόμα και όταν ευσυνείδητοι πολίτες ζητούν τη συνδρομή των δημοτικών κυνοκομείων, συχνά είναι αδύνατη η αποτελεσματική και μακροχρόνια προστασία των αδέσποτων ζώων, δημιουργώντας ένα φαύλο κύκλο. Έτσι, επιστρέφοντας τα ζώα στους δρόμους, βρίσκονται εκτεθειμένα σε κινδύνους, που μπορεί να οδηγήσουν ακόμα και στην απώλεια ζωής τους. Ταυτόχρονα, όλα τα αδέσποτα δεν λαμβάνουν τον απαραίτητο εμβολιασμό. Συχνά νοσούν από διάφορες ασθένειες, οι οποίες πολλές φορές είναι επικίνδυνες για τη ζωή των ανθρώπων.

Τέλος, ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που παρατηρούμε στη γειτονιά είναι το φαινόμενο της αστικοποίησης. Η πύκνωση των μεγάλων αστικών κέντρων και η εγκατάλειψη της περιφέρειας πηγάζουν από την απουσία, κυρίως, εργασιακών ευκαιριών. Στον αντίποδα, είναι ολοφάνερη η επικρατούσα ανομοιογένεια, απόρροια της παγκοσμιοποίησης, παρά τις προσπάθειες για προώθηση της πολυπολιτισμικότητας. Επιπλέον, πολίτες που αναζητούν μια μόνιμη κατοικία, δυσκολεύονται να βρουν και να μισθώσουν διαμερίσματα σε μεγάλες πόλεις, λόγω αύξησης βραχυχρόνιων μισθώσεων, γνωστών και ως Airbnb.

Πώς, όμως, πρέπει να είναι διαμορφωμένες οι ανθρώπινες σχέσεις, προκειμένου να ευνοούνται η αρμονική συνύπαρξη των πολιτών και να ενισχύεται η ενεργός συμμετοχή τους σε κοινωνικές δράσεις; Αυτή η αρμονία στις γειτονιές μπορεί να επιτευχθεί με την τήρηση κανόνων κοινωνικής συμπεριφοράς, με τη συνεργασία, τον ανοικτό δημόσιο διάλογο, τον αλληλοσεβασμό και την ουσιαστική και ειλικρινή επικοινωνία μεταξύ των γειτόνων. Όταν οι ανθρώπινες σχέσεις στηρίζονται στην αλληλοκατανόηση, στην αλληλεγγύη και τις αμοιβαίες υποχωρήσεις, ενισχύοντας το συλλογικό έναντι του ατομικού, σίγουρα η συμβίωσή μας στις γειτονιές είναι πιο αρμονική.

Ένας τρόπος για να έρθουν οι κάτοικοι μιας γειτονιάς πιο κοντά και να αναπτύξουν στενότερους δεσμούς, είναι η από κοινού συμμετοχή τους σε δράσεις πολιτισμού, όπως σε χορευτικούς συλλόγους, σε αθλητικές δραστηριότητες, σε χωροδίες και πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Προκειμένου να επιτευχθεί η ευεξία όλων των κατοίκων μιας γειτονιάς, απαραίτητη είναι η λεπτομερής ενημέρωσή τους για τα ζητήματα που τους απασχολούν. Συγκεκριμένα, οι άνθρωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης μπορούν να πληροφορούν τους κατοίκους μέσα από εκστρατείες ενημέρωσης για μελλοντικές δράσεις του δήμου. Έτσι, οι κάτοικοι θα έρθουν σε επαφή με την αξία του εθελοντισμού, της αιμοδοσίας, των πολιτιστικών και αθλητικών δράσεων, ενώ

παράλληλα θα ευαισθητοποιηθούν και θα κινητοποιηθούν σε καίρια προβλήματα, όπως το ζήτημα της ανεργίας, της αστεγίας και των αδέσποτων ζώων.

Επίσης, η τοποθέτηση οθόνης προβολής σε κεντρικά προσβάσιμα σημεία της γειτονιάς και η δημιουργία ψηφιακής εφαρμογής για την ενημέρωση των δράσεων του δήμου θα μειώσουν το χάσμα μεταξύ κατοίκων και μελών του δημοτικού συμβουλίου.

Απαραίτητη για την κινητοποίηση των τοπικών αρχών κρίνεται η εξασφάλιση μιας καθαρής γειτονιάς για τους δημότες, ανάλογα με τις ανάγκες κάθε δήμου και όχι με μόνο κριτήριο τον αριθμό του πληθυσμού. Η πρόσληψη προσωπικού θα αποτελούσε ένα βήμα για την αύξηση θέσεων εργασίας. Ταυτόχρονα, με την κατασκευή υπόγειων κάδων απορριμμάτων το πρόβλημα της καθαριότητας θα λυνόταν σε μεγάλο βαθμό.

Η γειτονιά λειτουργεί ως ζωντανό κύτταρο. Μην ξεχνάμε ότι ο δήμος είναι, πρωτίστως, οι δημότες του. Προτείνουμε, λοιπόν, να καθιερωθούν τοπικές και λαϊκές συνελεύσεις πολιτών, όπου θα συζητούνται προβλήματα και αιτήματα για τη βελτίωση των συνθηκών στη γειτονιά.

Καλό θα ήταν, επίσης, να εκλεχθεί επιτροπή από τα μέλη της κοινότητας, που θα μεταφέρει τις ανάγκες και τα προβλήματα στο δήμο, όπως γίνεται, για παράδειγμα, στην Ελβετία, όπου για σημαντικά ζητήματα της γειτονιάς διεξάγεται δημοψήφισμα. Η μορφή άμεσης δημοκρατίας με διεξαγωγή ψηφιακών

δημοψηφισμάτων, ίσως, θα έδινε τη λύση σε σημαντικά προβλήματα, όπως περιβαλλοντικά ζητήματα και ζητήματα προσβασιμότητας των πολιτών.

Όσον αφορά στο πρόβλημα της αυξημένης εγκληματικότητας στις γειτονιές, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η ενίσχυση κοινωνικών δομών, όπως τα κέντρα απεξάρτησης. Επιπλέον, είναι απαραίτητη η στελέχωση αυτών των δομών με μεγαλύτερο αριθμό ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών.

Ακόμα, σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να γίνεται κατάχρηση εξουσίας από τις αστυνομικές και δημοτικές αρχές, αλλά οι εργαζόμενοι στην Αστυνομία και στην τοπική αυτοδιοίκηση, οφείλουν να εργάζονται για το συμφέρον των πολιτών.

Το καίριο ζήτημα της προσβασιμότητας μπορεί να επιλυθεί με την κατασκευή υπόγειων χώρων στάθμευσης υπό την εποπτεία κάθε δήμου.

Απαραίτητη κρίνεται και η τοποθέτηση ραμπών, διαβάσεων πεζών και φωτεινών σηματοδοτών σε κεντρικά σημεία της πόλης. Οι κυρώσεις για όσους παραβιάζουν τους χώρους στάθμευσης για οχήματα ειδικής σήμανσης θα πρέπει να εφαρμόζονται στην πράξη και όχι να ισχύουν μόνο στη θεωρία.

Τέλος, θα ήταν σκόπιμο να εφαρμοστεί ένα πρωτοποριακό σύστημα ασφαλούς διέλευσης πεζών σε κάθε περιοχή, μέσω της αυτόματης αναγνώρισης της φωτεινής σήμανσης της διάβασης.

Όσον αφορά στο πρόβλημα των αδέσποτων ζώων, προτείνουμε να δημιουργηθούν ειδικοί χώροι στους δήμους, με αύξηση προσλήψεων κτηνιάτρων

και εκπαιδευτών. Επίσης, κρίνεται απαραίτητη η εκπαίδευση των αδέσποτων ζώων, για να γίνουν ζώα συντροφιάς. Καλό θα ήταν, επίσης, ο κάθε δήμος να ενημερώνει τους δημότες του, μέσω ημερίδων και δράσεων, με σκοπό την υιοθεσία τους.

Ο τόπος που ζούμε είναι οι εμπειρίες μας, οι αναμνήσεις μας, οι άνθρωποι μας. Ο τόπος που ζούμε είναι οι σχέσεις μας με τους συνανθρώπους μας. Η γειτονιά είμαι εγώ, είσαι εσύ, είμαστε εμείς. Γι' αυτό, οφείλουμε να την προστατεύουμε, να συμμετέχουμε σε αυτήν και να την παραδώσουμε ακόμα καλύτερη στις επόμενες γενιές.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Ευχαριστούμε την κα Ναλμπάντη, την Έφηβο Βουλευτή από τα Δωδεκάνησα, για την παρουσίαση του θέματος της πρώτης ομάδας εργασίας.

Ακούγοντας τη συνάδελφό σας να αναπτύσσει το θέμα για τη γειτονιά, αισθάνθηκα ότι αυτό θα μπορούσε να είναι ένα σχεδόν πλήρες, σοβαρό προεκλογικό πρόγραμμα μιας δημοτικής αρχής. Μια σοβαρή δημοτική αρχή, που θέλει να διεκδικήσει τα ηνία ενός δήμου, θα μπορούσε να έχει αυτό σαν υπόδειγμα προεκλογικής εκστρατείας προς τους πολίτες, για την αξία της συμμετοχής, για τον ρόλο της γειτονιάς, για τα προβλήματα της γειτονιάς και για τις προκλήσεις που

αντιμετωπίζει κάθε τοπική κοινωνία εις το να προσπαθήσει να κάνει τη ζωή της πιο ενδιαφέρουσα και πιο βαθτή.

Ήταν μια παρουσίαση, που θα μου επιτρέψει ο κύριος Υπουργός Παιδείας τα Πρακτικά της να τα στείλουμε και στο Υπουργείο Εσωτερικών. Τώρα, εάν αυτό θα το δανειστούν οι επικοινωνιολόγοι, για να το χρησιμοποιήσουν ως υπόδειγμα, δεν ξέρω, αλλά ήταν πολύ προσεγμένο.

Να ξέρετε, πάντως, επειδή έχω κάνει στο παρελθόν δήμαρχος, ότι βεβαίως το θέμα της καθαριότητας, το οποίο λέτε, είναι κυρίαρχο θέμα. Όμως, προσέξτε πώς αντιδρούμε, όταν βλέπουμε προβλήματα καθαριότητας. Βλέπουμε, για παράδειγμα, πεταμένα ποτήρια από αυτά που πίνουμε καφέ, τα πετάμε από το αυτοκίνητο και λέμε: «Για κοίτα, δεν τα μαζεύει ο δήμαρχος». Να ξέρετε ότι ο πρώτος που φταίει για τα προβλήματα καθαριότητας δεν είναι αυτός που δεν τα μαζεύει, είναι αυτός που τα πετάει.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Σιταρίδης Παύλος, Έφηβο Βουλευτή της Περιφέρειας Β΄ Πειραιά, που είναι ομιλητής της δεύτερης ομάδας εργασίας με θέμα: «Συμμετέχουμε, συνδιαλεγόμαστε, συμπράττουμε στο σχολείο».

Τον καλώ, λοιπόν, να έρθει στο Βήμα και να αναπτύξει το θέμα του.

(Χειροκροτήματα)

ΠΑΥΛΟΣ ΣΙΤΑΡΙΔΗΣ (Β΄ Πειραιά): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε, αξιότιμε κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι, αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι, αυτές τις ημέρες

είχαμε την ευκαιρία να συζητήσουμε μεταξύ μας με ειλικρίνεια, να διαπιστώσουμε ότι σε μεγάλο μέρος των προβληματισμών μας δεν είμαστε μόνοι και ότι οι ίδιες προκλήσεις υπάρχουν σχεδόν παντού.

Η θεματική μας ήταν η συμμετοχή των παιδιών στην εκπαίδευση και στη σχολική καθημερινότητα. Οι κοινές μας διαπιστώσεις ήταν οι ακόλουθες:

Πρώτον, δεν υπάρχει εμπιστοσύνη στα σχολεία. Τα παιδιά είναι πλέον καχύποπτα απέναντι στους θεσμούς και στον τρόπο λειτουργίας του συστήματος.

Εάν οι μαθήτριες και οι μαθητές αντιμετωπίζουν πρόβλημα είτε με σχολική βία είτε στο σπίτι, δύσκολα θα το εκμυστηρευτούν σε ένα σχολείο που δεν τους εμπνέει εμπιστοσύνη. Συχνά φοβόμαστε να εκφράσουμε την άποψή μας, λόγω της αγωνίας της αρνητικής αξιολόγησης και της επιθετικής κριτικής. Θέλουμε να μιλήσουμε και δεν μπορούμε, διότι το σχολείο δεν μας δημιουργεί το αίσθημα της ασφάλειας.

Οι μαθήτριες και οι μαθητές δεν γνωρίζουμε και δεν εξοικειωνόμαστε όπως πρέπει ούτε με τα δικαιώματα ούτε με τις υποχρεώσεις μας. Από τα σχολεία μας συχνά λείπουν ο σεβασμός και ενσυναίσθηση τόσο στις σχέσεις μεταξύ μας, όσο και στις σχέσεις μας με τους εκπαιδευτικούς.

Υπάρχουν εκπαιδευτικοί που δεν θέλουν να είναι στη σχολική τάξη. Μιλούν σαν να μην απευθύνονται σε παιδιά και ανυπομονούν να τελειώσουν το μάθημα, με αποτέλεσμα να μη δημιουργείται σχέση μεταξύ μας.

Επίσης, υπάρχουν εκπαιδευτικοί που δεν είναι κατάλληλοι να βρίσκονται σε σχολική τάξη. Συγχρόνως, διαπιστώνουμε ότι ακόμη και οι διευθυντές και οι διευθύντριες σε πολλές περιπτώσεις δεν συζητούν με τα παιδιά για τα προβλήματα και τις ανάγκες τους.

Πολλά μαθητικά συμβούλια λειτουργούν προσχηματικά και επιφανειακά, πιστεύοντας ότι έχουν ως αποστολή τους μόνο τη διοργάνωση εκδρομών και εκδηλώσεων. Δεν γνωρίζουν τις αρμοδιότητές τους, δεν αντιλαμβάνονται τις ευθύνες της εκπροσώπησης. Αυτό συμβαίνει διότι δεν ασχολούμαστε αρκετά με τις δημοκρατικές διαδικασίες στο σχολείο. Ακόμη και οι σχολικοί κανονισμοί μας σε πολλά σχολεία διαμορφώνονται χωρίς ουσιαστική διαβούλευση με τα παιδιά. Η γρήγορη και πρόχειρη ενημέρωση δεν καλύπτει τις ανάγκες.

Αντιμετωπίζουμε όλες και όλοι προβλήματα στη σχολική καθημερινότητα που σχετίζονται με πλήθος ελλειμμάτων. Ακατάλληλες κτιριακές υποδομές, μη προσβάσιμα σχολεία για παιδιά με αναπηρίες, εκπαιδευτικούς που έρχονται στη μέση της σχολικής χρονιάς, ψυχολόγους σε πέντε σχολεία που δεν μπορούν να ανταποκριθούν στο ρόλο τους, ενδοσχολική βία, διακρίσεις και άλλα.

Η πολιτεία αποφασίζει μόνη της να εφαρμόσει μέτρα και πολιτικές, για να λύσει κάποια από αυτά, χωρίς να ακούσει τη γνώμη μας. Έτσι, μειώνονται οι ώρες των καλλιτεχνικών μαθημάτων και της πολιτικής παιδείας και συρρικνώνονται οι ώρες ουσιαστικής συζήτησης με τα παιδιά. Έτσι προωθείται η τράπεζα θεμάτων,

αλλαγές στα παιδαγωγικά μέτρα, ένα έντονα βαθμοθηρικό και ανταγωνιστικό σύστημα. Ένα βαρύ αναλυτικό πρόγραμμα που δεν επιτρέπει ανάπτυξη πρωτότυπης κριτικής σκέψης και δεν καλλιεργεί γνωστικές δεξιότητες. Πολλές συμμαθήτριες και συμμαθητές μας μένουν πίσω. Δεν καταφέρνουν να συμμετάσχουν σε αυτόν τον αγώνα δρόμου, δεν μπορούν να πάνε σε φροντιστήρια, δεν έχουν υποστήριξη από το σπίτι τους, ώστε να ανταποκριθούν στη διαδικασία και εν τέλει περιθωριοποιούνται.

Παρ' όλα αυτά, η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που έχει κυρωθεί με τον ν.2101/1992, προβλέπει ότι το κράτος έχει υποχρέωση να ακούσει προσεκτικά τα παιδιά σε όλες τις αποφάσεις που τα επηρεάζουν, είτε ατομικές είτε συλλογικές, όπως είναι οι νόμοι και οι υπουργικές αποφάσεις.

Τα παιδιά είναι τα πρώτα που επηρεάζονται από δημόσιες πολιτικές, τα τελευταία που ανακάμπτουν από κρίσεις και τα πιο εξαρτώμενα από τις δημόσιες υπηρεσίες κάθε είδους. Ωστόσο, δεν ακούγονται. Δεν ακουγόμαστε και δεν αισθανόμαστε ότι συμμετέχουμε. Κάποιοι λένε ότι δεν είμαστε αρκετά ώριμοι ώστε να συμμετέχουμε ολοκληρωμένα. Όμως, πώς θα αποκτήσουμε αυτήν την ωριμότητα, χωρίς την εμπειρία της συμμετοχής και της δημιουργίας ουσιαστικών σχέσεων; Γιατί υπάρχουν χώρες που εφαρμόζουν πιο δημοκρατικά μοντέλα στη διοίκηση του σχολείου και σημειώνουν μεγαλύτερη πρόοδο.

Θα θέλαμε μετά απ' όλα αυτά να σας προτείνουμε τα εξής:

Έχουμε ανάγκη από ένα μάθημα που να μας εξοικειώνει συστηματικά και βιωματικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις μας από το νηπιαγωγείο μέχρι το Λύκειο και που θα εξελίσσεται με γνώμονα τις ανάγκες της κάθε ηλικίας.

Είναι απαραίτητη η εξασφάλιση περισσότερου χρόνου στο πρόγραμμα, για να είναι δυνατή η συζήτηση με τους εκπαιδευτικούς και η δημιουργία ουσιαστικών σχέσεων. Όσο οι εκπαιδευτικοί πιέζονται από την ύλη, είναι δύσκολο να τροφοδοτήσουν παιδαγωγικές σχέσεις, αλλά και να βοηθήσουν τους πιο αδύναμους συμμαθητές μας που έτσι μένουν πίσω στην πρόοδό τους.

Είναι πολύτιμος ο χώρος και χρόνος στο σχολείο για τη δημιουργία ομάδων και τη συζήτηση επί κρίσιμων ζητημάτων της επικαιρότητας και καθημερινότητας. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να αναβαθμιστεί και η λειτουργία των μαθητικών συμβουλίων και να ενημερώνονται ολοκληρωμένα οι μαθήτριες και οι μαθητές για τις αρμοδιότητές τους και την ευθύνη της εκπροσώπησης.

Είναι σημαντικό η ανατροφοδότηση από τις ίδιες τις μαθήτριες και τους μαθητές ως προς την ποιότητα των υπηρεσιών και του σχολείου. Θα πρέπει επιτέλους τα παιδιά να αξιολογούν και τα ίδια τους εκπαιδευτικούς και το σχολείο και να ακούγονται προσεκτικά στις λύσεις που προτείνουν, καθώς γνωρίζουν από πρώτο χέρι τι πρέπει να γίνει. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να επιμορφώνονται ενιαία και υποχρεωτικά, ώστε να είναι σε θέση να ακούν τα παιδιά και να ενισχύουν τη συμμετοχή τους.

Είναι, επίσης, απαραίτητη η παρουσία ψυχολόγου ή κοινωνικού λειτουργού σε κάθε σχολείο από την αρχή της χρονιάς για τη διαχείριση κρίσεων και τη βελτίωση σχέσεων μεταξύ μας. Είναι αναγκαίο τα παιδιά να μπορούν να τους μιλήσουν χωρίς τη γονική συγκατάθεση.

Η αντιμετώπιση της ενδοσχολικής βίας και του εκφοβισμού δεν χρειάζεται πλατφόρμα, αλλά περισσότερη πρόληψη. Καλλιέργεια του σεβασμού σε συστηματική ενιαία βάση, χωρίς αποσπασματικά προγράμματα.

Τέλος, προτείνουμε την υιοθέτηση διαδικασιών για διαβούλευση με τα παιδιά σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, όταν προωθούνται πολιτικές που τα επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα.

Η λέξη-κλειδί είναι η εμπιστοσύνη. Αναρωτηθήκαμε κατά τη Σύνοδο, αν η παρουσία μας εδώ κάνει κάποια διαφορά. Θα θέλαμε να σας πείσουμε ότι, είτε το πιστεύετε είτε όχι, υπάρχουν πράγματα που τα γνωρίζουμε καλύτερα και θα θέλαμε πάνω απ' όλα να σας υπενθυμίσουμε ότι τα παιδιά δεν είναι μόνο πολίτες του μέλλοντος, αλλά είναι και πολίτες του σήμερα!

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Ευχαριστούμε τον κ. Σιταρίδη για την υποδειγματική τήρηση του χρόνου. Δεν το λέω για να αγχώσω τους επόμενους, υπάρχει και μια κατανόηση προφανώς.

Κύριε Υπουργέ, το υλικό από αυτήν την ομιλία σας αφορά και τώρα, αλλά και κυρίως στην επόμενη Σύνοδο, γιατί θα πρέπει να υπάρχει και ένας απολογισμός πάνω σε αυτά τα θέματα και επειδή ξέρω ότι υπάρχει ένα πρόγραμμα ιδίως για το κτιριακό θέμα σε όλη την Ελλάδα, είμαι βέβαιος ότι αυτή η παρατήρηση σας αφορά άμεσα.

Μετά τον κ. Σιταρίδη, ο οποίος μας μίλησε για το σχολείο, παρακαλώ να έλθει στο Βήμα η κ. Μαρίνα Παπαδοπούλου, Έφηβος Βουλευτής Αττικής, ομιλήτρια της Γ΄ Ομάδας Εργασίας, με θέμα: «Συμμετέχουμε, συνδιαλεγόμαστε, συμπράττουμε για το ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ».

Την καλώ να λάβει τον λόγο, να μιλάει δυνατά και κοντά στο μικρόφωνο.

(Χειροκροτήματα)

ΜΑΡΙΝΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ (Αττικής): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε, αξιότιμε κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι, αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι, ονομάζομαι Παπαδοπούλου Μαρίνα και είμαι Έφηβος Βουλευτής της εκλογικής περιφέρειας της Ανατολικής Αττικής και εκπροσωπώ την Ομάδα Γ΄.

Η 28η Σύνοδος ήταν για εμάς μια ξεχωριστή εμπειρία. Πριν από λίγες μέρες ήλθαμε στην Αθήνα εκπροσωπώντας ο καθένας την εκλογική του περιφέρεια. Την πρώτη ημέρα γνωριστήκαμε μεταξύ μας μέσα από τα παιχνίδια γνωριμίας και τα βιωματικά εργαστήρια. Στη συνέχεια, συμμετείχαμε στη συζήτηση προβληματισμού και ενημέρωσης με την ειδική επιστήμονα κ. Ντίνου.

Η Ομάδα μας ασχολήθηκε με το θέμα: «Συμμετέχουμε, συνδιαλεγόμαστε, συμπράττουμε για το περιβάλλον». Με αφορμή το πλούσιο οπτικοακουστικό υλικό που επεξεργαστήκαμε, συνεργαστήκαμε σε ομάδες και αρχίσαμε να διαμορφώνουμε τις προτάσεις μας βασισμένοι στο μοντέλο της κυκλικής οικονομίας. Παράλληλα, διατυπώσαμε ομαδικά τις ερωτήσεις που θέσαμε χθες το πρωί στους Υπουργούς στο πλαίσιο του Κοινοβουλευτικού Ελέγχου.

Όλοι μας, ανεξαρτήτως της περιφέρειας από την οποία προερχόμασταν συμφωνήσαμε ότι το περιβάλλον στην περιοχή μας είναι επιβαρυνμένο. Το πρώτο θέμα που μας απασχόλησε είναι η διαχείριση των απορριμμάτων και η ανακύκλωση. Παρατηρώντας ότι συχνά δεν ακολουθούνται οι διαδικασίες της ανακύκλωσης, όπως προβλέπονται, προτείνουμε να υπάρχει αυστηρότερος έλεγχος τόσο ως προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση όσο και προς τις επιχειρήσεις, ώστε η ανακύκλωση να γίνεται με τον σωστό τρόπο και να αποφέρει το μέγιστο όφελος.

Σκεφθήκαμε την αύξηση των βυθιζόμενων κάδων οι οποίοι βοηθούν στον περιορισμό των δυσάρεστων οσμών και στη βελτίωση της εικόνας των περιοχών μας. Επίσης, προτείναμε τη λειτουργία σε κάθε περιφέρεια εργοστασίων ανακύκλωσης, ώστε τα ανακυκλώσιμα υλικά να μην ταξιδεύουν χιλιόμετρα, επιβαρύνοντας την ατμόσφαιρα.

Ένα άλλο θέμα που μας προβλημάτισε είναι οι μεταφορές και το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα. Προς την κατεύθυνση της μείωσης αυτού του

αποτυπώματος προτείνουμε τη χρηματοδότηση, με στόχο την αντικατάσταση των οχημάτων και των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς με ηλεκτρικά. Επίσης, προτείνουμε ως αναγκαία τη χρήση βιοκαυσίμων και την παροχή κινήτρων για αύξηση της χρήσης των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς και κυρίως του τρένου που μπορεί να κινηθεί με ηλεκτρισμό αντί των ιδιωτικών οχημάτων. Παράλληλα, θεωρούμε σημαντική τη λήψη μέτρων για μείωση της ρύπανσης των υδάτων από τις θαλάσσιες μεταφορές.

Συγχρόνως, κεντρικός άξονας της συζήτησής μας αποτέλεσε η πράσινη ενέργεια και η χρήση εναλλακτικών και Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, όπως η αιολική που θα μπορούσε να δώσει ενεργειακή αυτονομία στα νησιά μας, αλλά και η ενέργεια που παράγεται από φωτοβολταϊκά συστήματα και από τη μετατροπή των απορριμμάτων σε ενέργεια. Ας μην παραβλέψουμε και τη δυνατότητα επέκτασης των υδροηλεκτρικών εργοστασίων, δημιουργίας εγκαταστάσεων πράσινου υδρογόνου, καθώς και την ανάγκη χρηματοδότησης της έρευνας για την πράσινη ενέργεια.

Ιδιαίτερα μας απασχόλησε το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής η οποία επηρεάζει άμεσα τις συνθήκες ζωής και την οικονομική ευρωστία των πολιτών και ειδικότερα των αγροτών, οι οποίοι πλήττονται περισσότερο από τις φυσικές καταστροφές.

Προτείνουμε τη βελτίωση των υποδομών, ώστε να προσφέρουμε ασφάλεια στους πολίτες σε μια ενδεχόμενη φυσική καταστροφή, έλεγχο των οδών διαφυγής, επίσπευση των αντιπλημμυρικών έργων σε κάθε γωνιά της Ελλάδας και διαρκή ενημέρωση του κοινού σε θέματα πολιτικής προστασίας.

Εξάλλου, μας απασχόλησε το ζήτημα της αξιοποίησης όλων των καλλιεργήσιμων εκτάσεων και της κινητροδότησης των αγροτών να στραφούν σε νέες μεθόδους αγροτικής παραγωγής. Κρίσιμο είναι σε πληγείσες περιοχές να επισπεύδονται και να απλοποιούνται οι διαδικασίες αποκατάστασης αποζημίωσης των αγροτών.

Δεν πρέπει να παραλείψουμε την αναφορά στη διαφύλαξη της πανίδας που επίσης πλήττεται από την κλιματική κρίση. Η λύση που προτείνουμε είναι στο πλαίσιο του εθελοντισμού η λειτουργία καταφυγίων, η εξασφάλιση επαρκούς τροφής και η περίθαλψη των ζώων.

Δεν θα μπορούσε να παραλειφθεί από τη συζήτησή μας και το ζήτημα του τουρισμού. Θεωρούμε μεγάλης σημασίας την ορθολογική κατανομή των τουριστών σε όλη την επικράτεια με την ενίσχυση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως είναι ο οινοτουρισμός, ο οικοτουρισμός, ο θρησκευτικός τουρισμός κλπ. Με την επιλογή αυτή θα πετύχουμε την ενίσχυση των τοπικών οικονομιών, την ενθάρρυνση των κατοίκων της περιφέρειας να παραμένουν στους τόπους τους και να αποφευχθεί η αστικοποίηση.

Αξίζει σε αυτό το σημείο να αναφερθεί ότι πρέπει η όποια τουριστική ανάπτυξη να συνοδεύεται από τις κατάλληλες υποδομές και πρακτικές, με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον και την ιδιαίτερη φυσιογνωμία κάθε περιοχής. Επισημαίνουμε την απαρέγκλιτη υποχρέωσή μας να τηρείται το εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές θεσμικό πλαίσιο για τη διαφύλαξη των προστατευόμενων περιοχών.

Τέλος, θα θέλαμε να τονίσουμε την ανάγκη αυστηροποίησης του νομικού πλαισίου και των ελέγχων όσον αφορά στην τήρηση των διατάξεων που αφορούν τη ρύπανση και την ηχορύπανση από την ενασχόληση με τον τουρισμό.

Μέσα από τις συζητήσεις μας και τις δημοκρατικές διαδικασίες της Συνόδου αναδείχθηκε η κομβική σημασία της ευρείας συμμετοχής και της ατομικής ευθύνης του καθενός μας. Αναδείχτηκε η ανάγκη για μία εκπαίδευση προσανατολισμένη στη διαμόρφωση ενός ευαισθητοποιημένου, υπεύθυνου, ενημερωμένου, ενεργού πολίτη. Είμαστε στο «εμείς» και όχι στο «εγώ», είπε ο Στρατηγός Μακρυγιάννης και συμφωνεί μαζί του και ο Καζαντζάκης: «Να αγαπάς την ευθύνη. Να λες: Εγώ μοναχός μου θα σώσω τον κόσμο. Αν χαθεί εγώ θα φταίω».

Γι' αυτό, αγαπητοί συνάδελφοι, σας καλούμε να συναισθανθείτε την ευθύνη που μας αναλογεί. Αν μια σπίθα είναι αρκετή, για να ξεσπάσει μια πυρκαγιά, γίνε εσύ η σπίθα που θα αλλάξει τον κόσμο!

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Και αυτή η ομιλία άξιζε το δυνατό χειροκρότημα που έλαβε.

Θα μου επιτρέψετε να σας πω ότι ήταν μία εμπειριστατωμένη ομιλία, συνολική, για το μεγαλύτερο κατά τη γνώμη μου πρόβλημα που θα αντιμετωπίσει η γενιά σας και οι επόμενες, που είναι ότι διαπιστώσαμε απότομα, γιατί είμαστε όχι τόσο προνοητικοί, ότι το περιβάλλον, η γη δεν είναι ατέλειωτα.

Όλες οι προηγούμενες γενιές αντιμετώπιζαν το περιβάλλον σαν να είναι κάτι το οποίο αντέχει τα πάντα. Και τώρα που το περιβάλλον επαναστατεί, καταλαβαίνουμε ότι πρέπει να το προστατεύσουμε, γιατί μόνο έτσι θα προστατεύσουμε και τη ζωή μας. Αυτό είναι το μέγιστο και έσχατο μάθημα της δικής σας γενιάς και μετά: να συμφιλιωθούμε με το περιβάλλον και να μην το λογαριάζουμε σαν κάτι που αντέχει τα πάντα. Δεν αντέχει τα πάντα και ήδη έχει ξεσπάσει η διαμαρτυρία του. Αυτή τη διαμαρτυρία πρέπει να την κατασιγάσουμε προσαρμοζόμενοι. Και εδώ ταιριάζουν πολύ ωραία αυτά τα λόγια που ακούστηκαν του Καζαντζάκη και του Μακρυγιάννη.

Προχθές δημοσιεύθηκαν κάποιες φωτογραφίες από τη Σέριφο, ένα μέρος της οποίας κήκε. Υπάρχει ένας καταπληκτικός στίχος του Ελύτη, παιδιά, την εποχή που το περιβάλλον εθεωρείτο ατέλειωτο. Δεν ξέρω αν θα τον έγραφε σήμερα ο Ελύτης αυτόν τον στίχο. Όταν τον έγραψε, υπήρχε η αίσθηση ότι η γη είναι ανίκητη. Εμείς τη νικήσαμε τελικά. Τι λέει ο Ελύτης; «Μπροστά στη ράχη της Σέριφος, όταν

ανατέλλει ο ήλιος, όλα τα πυροβόλα των μεγάλων κοσμοθεωριών παθαίνουν αφλογιστία». «Μπροστά στη ράχη της Σέριφος». Η ράχη της Σέριφος σήμερα είναι κατάμαυρη. Είναι η απόδειξη της ευθύνης που έχουμε να προστατεύσουμε το περιβάλλον, όπως πολύ σωστά ανέλυσε η Παπαδοπούλου Μαρίνα.

Μετά από την ομιλία αυτή, καλώ την κ. Αριάδνη Ανδρουτσοπούλου, Έφηβο Βουλευτή από την Αχαΐα, που είναι ομιλήτρια της Δ΄ Ομάδας Εργασίας με θέμα τη συμμετοχή, τη συνδιάλεξη και τη σύμπραξη για τον πολιτισμό.

(Χειροκροτήματα)

ΑΡΙΑΔΝΗ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΥ (Αχαΐας): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε, αξιότιμε κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι, αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι, ονομάζομαι Ανδρουτσοπούλου Αριάδνη και έρχομαι από την Κλειτορία Καλαβρύτων, ένα μικρό χωριό στον Δήμο Καλαβρύτων και εκπροσωπώ την Ομάδα Δ΄: Συμμετέχουμε, συνδιαλεγόμαστε, συμπράττουμε για τον ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ.

Τα βιωματικά εργαστήρια και η παρουσίαση του θέματος από την επίκουρη καθηγήτρια Ιστορίας της Τέχνης στο ΕΚΠΑ, κ. Ευγενία Αλεξάκη, μας έδωσαν αφενός την ευκαιρία να γνωρίσουμε και να προβληματιστούμε για τα όρια και τις χρήσεις εννοιών, όπως «δημόσιος» ή «μη δημόσιος» και «ιδιωτικός χώρος», για τους τρόπους που μπορούν να αξιοποιηθούν και για τη δημιουργία συμμετοχικών μνημείων και πρότζεκτ πολιτισμού δημόσιας τέχνης και δημόσιας ιστορίας, για την έννοια και τη σημασία ενός εφήμερου μνημείου ή εφήμερης εγκατάστασης, ενός

εναλλακτικού μνημείου και αντιμνημείου, ενός ψηφιακού μνημείου και κυρίως πώς όλα αυτά μπορούν να δώσουν βήμα και φωνή και να αναδείξουν αφανείς ή ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και αφετέρου να γίνουμε και εμείς παραγωγοί συμμετοχικών πολιτιστικών έργων, ώστε να αναστοχαστούμε για την αξία του πολιτισμού και τον ρόλο που μπορεί να παίξει σε μια δημοκρατική κοινωνία.

Η επαφή μας με αυτές τις έννοιες και τις εμπειρίες που είχαμε, μας οδήγησαν σε συζητήσεις και προβληματισμούς που κατέληξαν σε διατύπωση ερωτημάτων, τα οποία απευθύναμε στον Υπουργό Παιδείας κ. Πιερρακάκη, στον εμπλουτισμό των γνώσεών μας για το υπό συζήτηση θέμα, αλλά και σε αναθεώρηση αρκετών από τις απόψεις μας, καθώς και στη διαμόρφωση προτάσεων, που θα μπορούσαν να συμβάλουν στο ζητούμενο της εφετινής συνόδου και της ομάδας μας: «Συμμετέχουμε, συνδιαλεγόμαστε, συμπράττουμε για τον πολιτισμό».

Συζητώντας το θέμα μας, διαπιστώσαμε ότι ο πολιτισμός μπορεί να ενώσει και να δυναμώσει κοινωνίες, κοινότητες, κοινωνικές ομάδες, που ενδεχομένως ζουν απομονωμένες ή μία από την άλλη ή μπορεί να βρίσκονται και σε συγκρουσιακή σχέση ή να βιώνουν κοινωνικούς αποκλεισμούς ή να ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις οι πολιτιστικές δράσεις θα μπορούσαν να συμβάλουν στην επικοινωνία των ανθρώπων και των πολιτισμών, αλλά και στην ενδυνάμωση της δημοκρατίας.

Ο πολιτισμός είναι το συν που προσθέτει στη δημοκρατία μας, διότι αποτελεί την έκφραση των ιδεών και των συναισθημάτων κάθε ανθρώπου και συγχρόνως το μέσο έκφρασης συλλογικών ιδεών και συναισθημάτων, που ενισχύουν το αίσθημα του ανήκειν σε μια ευρύτερη κοινότητα.

Επίσης, ιδιαίτερα η σύγχρονη τέχνη μπορεί να γίνει βήμα για την ανάδειξη κοινωνικών προβλημάτων και κοινωνικών ομάδων που έχουν μείνει για μεγάλο χρονικό διάστημα στην αφάνεια.

Το πλαίσιο του πολιτισμού είναι ευρύτατο, αλλά παράλληλα διαρκώς παρόν με τα οφέλη, αλλά και τις αντιφάσεις του. Πώς είναι δυνατόν να μιλάμε για πολιτισμό όταν αντικρίζουμε καθημερινά βία, ηθική εξαθλίωση, καταπάτηση βασικών συνταγματικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων; Πώς μπορούμε να μιλάμε για πολιτιστική ανάπτυξη, όταν διαπιστώνεται ότι υπάρχει συχνά άγνοια ή αδιαφορία για την πολιτιστική κληρονομιά τη δική μας, αλλά και των άλλων, καθώς σε ορισμένες περιπτώσεις η πολιτιστική μας κληρονομιά παραμένει αφύλακτη και απροστάτευτη λόγω ελλιπούς φύλαξης, συντήρησης και προστασίας της;

Οι παρατηρήσεις μας αυτές, αλλά και η καθημερινή μας εμπειρία μάς οδήγησαν σε μια σειρά περαιτέρω ερωτημάτων και προβληματισμών:

Πώς θα μπορούσαμε να ενισχύσουμε και να καλλιεργήσουμε το ενδιαφέρον των νέων για τον πολιτισμό;

Πώς θα μπορούσαμε να προστατέψουμε την πολιτιστική μας κληρονομιά από την κλιματική αλλαγή;

Πώς θα μπορούσαμε να καλλιεργήσουμε τον σεβασμό στην προστασία και τη συντήρηση των μνημείων μας;

Τι συμβαίνει όταν η οικονομική ανάπτυξη έρχεται σε σύγκρουση με τις ανθρωπιστικές αξίες και την προοπτική ανάπτυξης βιώσιμων πόλεων;

Τι συμβαίνει όταν ο τουρισμός έρχεται σε σύγκρουση με τον πολιτισμό;

Πώς μπορεί να γίνει ο πολιτισμός περισσότερο συμπεριληπτικός;

Η αναζήτηση και οι απόψεις που ακούσαμε, αλλά και αλλάξαμε τις μέρες αυτές, μας προβληματίσαν για τη στάση που η πολιτεία, οι φορείς, αλλά και οι πολίτες θα πρέπει να καλλιεργήσουν απέναντι στον πολιτισμό, έτσι ώστε όλοι να γίνουμε μέτοχοι των πολιτιστικών αγαθών.

Καταθέτουμε, λοιπόν, από το Βήμα αυτό τις ακόλουθες προτάσεις, έτσι ώστε ο πολιτισμός να είναι ανοιχτός και προσβάσιμος σε όλα τα μέλη της κοινωνίας, χωρίς αποκλεισμούς και να προσφέρει ποικίλες εμπειρίες για να δίνει τη δυνατότητα αναστοχασμού όχι μόνο για το παρελθόν, αλλά κυρίως για το παρόν και το μέλλον των κοινωνιών και της δημοκρατίας.

Εκτιμούμε, λοιπόν, ότι θα πρέπει να υπάρχει μέριμνα για την οικονομική υποστήριξη ευάλωτων ομάδων και οικογενειών, προκειμένου να παρέχεται σε όλους η δυνατότητα πρόσβασης στα πολιτιστικά αγαθά, αξιοποίηση των μέσων

κοινωνικής δικτύωσης από την πολιτεία και τους φορείς για την προσέλκυση των νέων και τη δραστηριότητά τους στα πολιτιστικά δρώμενα. Το σχολείο να λειτουργεί ως κύτταρο πολιτισμού, να συνάπτει συνεργασίες με μουσεία, πολιτιστικούς φορείς, καλλιτέχνες για την παραγωγή συμμετοχικών έργων και να αξιοποιεί χώρους του για την παρουσίαση μαθημάτων και δημιουργιών.

Ενίσχυση της φιλιανγνωσίας σε σχολεία με την αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογικών μέσων.

Ενίσχυση μαθημάτων πολιτισμού σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.

Προβολή μέσω του Τύπου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης των πολιτιστικών δράσεων που υλοποιούνται από σχολεία.

Ενίσχυση του θεσμού των μουσικών και καλλιτεχνικών σχολείων, αναγνώριση του απολυτηρίου τους ως πιστοποίηση μουσικών, καλλιτεχνικών σπουδών και παροχή δωρεάν βιβλίων.

Πρώθηση του εθελοντισμού ως έκφραση της ενεργού πολιτείας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Ενίσχυση του εθελοντισμού με την εκπαίδευση εθελοντών ξεναγών στους δήμους και στα μουσεία μέσα από τη συμμετοχή τους σε προγράμματα πρακτικής άσκησης με αμοιβή.

Αξιοποίηση δημόσιων χώρων, όπως τα πάρκα, οι πλατείες, τα προαύλια των δημαρχείων, τα σχολεία, για συνδημιουργία και παρουσίαση πολιτιστικών εκδηλώσεων, εργαστηρίων.

Επαναχρησιμοποίηση παλαιών κτηρίων ή χώρων εγκαταλελειμμένων για την αξιοποίησή τους ως χώρων πολιτισμού.

Δημιουργία, βελτίωση υποδομών και χώρων πολιτισμού στις περιφέρειες.

Διοργάνωση από τους δήμους εκδηλώσεων, δράσεων συνάντησης ανθρώπων διαφορετικών πολιτισμών για τη βελτίωση και προαγωγή της συνύπαρξης σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία.

Δημιουργία ψηφιακών πλατφορμών από τους δήμους, τις περιφέρειες, για την κατάθεση από τους πολίτες προτάσεων πολιτιστικής αξιοπρέπειας της περιοχής, αλλά και συζήτηση ανταλλαγής απόψεων και επιχειρημάτων, όταν πρόκειται να ληφθεί απόφαση πολιτιστικής δημιουργίας ή δράσης.

Δημιουργία θεσμού Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ελλάδας, σε αντιστοιχία με τον θεσμό της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης, με σκοπό την ανάδειξη της τοπικής κουλτούρας και την ενεργοποίηση των πολιτών στην παραγωγή πολιτιστικού έργου.

Κλείνοντας, ας ακούσουμε τα λόγια του εικαστικού Krzysztof Wodiczko ως κάλεσμα προς όλες και όλους μας για να συμμετέχουμε, να συνδιαλεγόμαστε, να

συμπράττουμε για τον πολιτισμό: Η σιωπή και η έλλειψη ορατότητας είναι οι μεγαλύτεροι εχθροί της δημοκρατίας.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Κι εμείς ευχαριστούμε την Έφηβο Βουλευτή από την Αχαΐα την κ. Αριάδνη Ανδρουτσοπούλου για την ανάπτυξη του θέματος της σύμπραξης για τον πολιτισμό. Όπως και οι υπόλοιπες εργασίες, ήταν πολύ ενδιαφέρουσα, πλήρης και είμαι βέβαιος ότι πολλά από αυτά που ακούστηκαν θα ενδιαφέρουν πολύ την κ. Μενδώνη, η οποία θα κληθεί την επόμενη Σύνοδο, την 29^η.

Και αυτό θα το καθιερώσουμε από δω και πέρα, να καλούνται οι υπουργοί των θεματικών της προηγούμενης Συνόδου για να εξηγούν στα επόμενα παιδιά, στην επόμενη Σύνοδο, πώς έλαβαν υπόψη τους τις προτάσεις και τις παρατηρήσεις της προηγούμενης Συνόδου. Να μην καλούμε δηλαδή μόνο υπουργούς που είναι ενδεχομένως διαθέσιμοι αυτές τις μέρες, αλλά με προετοιμασία πολύ περισσότερη ως προς την ειδοποίησή τους να έρχονται υπουργοί που σχετίζονται με τα θέματα της προηγούμενης Συνόδου και να λένε τι έγινε, τι δεν έγινε και γιατί δεν έγινε, γιατί μπορεί κάποια να μην μπορούν να γίνουν από αυτά τα οποία προτείνουν τα παιδιά στην προηγούμενη Σύνοδο.

Οι παρατηρήσεις για τον πολιτισμό μου έδωσαν την αφορμή να κάνω αυτήν τη σκέψη και θα μπορούμε να εμπλουτίσουμε έτσι και τη συσχέτιση ανάμεσα στις Συνόδους, ώστε να μην είναι ξεκομμένες. Τα επόμενα παιδιά να ελέγχουν τους υπουργούς γι' αυτά που είπαν τα προηγούμενα.

Και μια και λέμε για πολιτισμό, θα ήθελα να σας παρακαλέσω, όταν με το καλό τελειώσουμε, σε αυτόν τον διάδρομο εδώ έξω που λέγεται μεσημβρινός διάδρομος, νότιος διάδρομος, θα δείτε μια βιτρίνα φωτισμένη, μικρή βιτρίνα, είναι από το Υπουργείο Πολιτισμού, αυτή η βιτρίνα έρχεται από το Αρχαιολογικό Μουσείο των Ιωαννίνων, της πατρίδος μου, και περιέχει δέκα μικρά πινακιδάκια, δέκα μικρές μολυβένιες πινακίδες που έχουν δυόμισι χιλιάδες χρόνια ηλικία.

Αυτές οι πινακίδες είναι από έλασμα μολύβδου και πάνω σε αυτό χαραζαν πριν από δυόμισι χιλιάδες χρόνια οι άνθρωποι στο Μαντείο της Δωδώνης τα ερωτήματα που έκαναν στους μάντεις για τη ζωή τους. Βρέθηκαν, παιδιά, μόνο στη Δωδώνη τεσσαερισήμισι χιλιάδες ερωτήματα πάνω σε δυόμισι χιλιάδες πινακίδες, γιατί έγραφαν και ξαναέγραφαν στην ίδια πινακίδα περισσότερες φορές.

Εδώ έχουμε δέκα ερωτήματα. Δείτε τα και θα καταλάβετε ότι εδώ και δυόμισι χιλιάδες χρόνια μέσω του πολιτισμού, μέσω της αρχαιολογίας, ανακαλύψαμε ότι οι άνθρωποι έχουν κατά βάσιν τις ίδιες ανησυχίες, τα ίδια άγχη, τις ίδιες αγωνίες.

Υπάρχει ένα ερώτημα που λέει κάποιος «Πού να πάω να θεραπεύσω ένα πρόβλημα που έχω στα μάτια μου;». Ένας άλλος λέει «Τι να κάνω με τα χρέη μου;»

Ένας άλλος λέει «Τι επάγγελμα να ακολουθήσει το παιδί μου;». Ένας άλλος λέει «Να παντρευτώ την τάδε;». Δεν ξέρω τι απάντηση πήρε και αν την παντρεύτηκε, αλλά θέλω να σας πω ότι είναι πολύ ενδιαφέρον να δείτε μέσα από τον πολιτισμό, μέσα από την αρχαιολογία, μέσα από τη συντήρηση του πολιτισμού πως κατά βάση οι άνθρωποι μέσα στους αιώνες δεν διαφέρουν και τόσο πολύ ως προς τα βασικά τους ερωτήματα και τις βασικές τους αγωνίες.

Πάμε τώρα στην κ. Αρβανίτη Ίρις-Σπυριδούλα, Έφηβο Βουλευτή της Β΄ Περιφέρειας Αθηνών, ομιλήτρια της Ε΄ Ομάδας Εργασίας με θέμα «Συμμετέχουμε, συνδιαλεγόμαστε, συμπράττουμε στον ΨΗΦΙΑΚΟ ΚΟΣΜΟ».

Κυρία Αρβανίτη, σας ακούμε.

ΙΡΙΣ-ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΑΡΒΑΝΙΤΗ (Β΄ Αθήνας): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε, αξιότιμε κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι, αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι, ονομάζομαι Ίρις-Σπυριδούλα Αρβανίτη, Έφηβη Βουλευτριά από την Περιφέρεια της Β΄ Αθήνας και εκπροσωπώ την Ε΄ Ομάδα, η οποία διαπραγματεύτηκε το θέμα με τίτλο «Συμμετέχουμε, συνδιαλεγόμαστε, συμπράττουμε στον ψηφιακό κόσμο».

Στο πλαίσιο των συναντήσεών μας είχαμε τη δυνατότητα μέσα από εποικοδομητικό διάλογο να ανταλλάξουμε ιδέες και εμπειρίες και να μοιραστούμε προβληματισμούς για τις προκλήσεις που δημιουργούνται από τις ραγδαίες εξελίξεις που συμβαίνουν στον ψηφιακό κόσμο, με κορυφαίο παράδειγμα τις αναδυόμενες τεχνολογίες της τεχνητής νοημοσύνης.

Απώτερος στόχος του διαλογικού προβληματισμού μας ήταν η διατύπωση προτάσεων ώστε να αντιμετωπιστούν στην πράξη προβληματικές όψεις και φαινόμενα του ψηφιακού κόσμου, στον οποίο εμπλέκονται και οι έφηβοι, επηρεάζοντας και καθορίζοντας την ψηφιακή τους ταυτότητα και ιθαγένεια, αλλά και γενικότερα την ψηφιακή πολιτειότητα.

Ήδη από την πρώτη μέρα της συνάντησής μας βάλαμε στα τρία ρήματα του υπό διαπραγμάτευση θέματός μας, δηλαδή τα «συμμετέχουμε, συνδιαλεγόμαστε, συμπράττουμε», ένα μεγάλο ερωτηματικό και αυτό γιατί συμφωνήσαμε ότι η συμμετοχή μας στις τεχνολογίες του ψηφιακού κόσμου, λόγω χάρη στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, είναι παθητική μάλλον παρά ενεργητική.

Οι συνδιαλλαγές μας εκτρέπονται συχνά σε παράλληλους μονολόγους με την κατίσχυση των απόψεων των influencers, δηλαδή ελληνικά των επιδραστών, ενώ οι σύμπραξή μας για την επίτευξη ενός στόχου σπανίως κατορθώνεται, καθώς εξαντλείται σε θεαματικές προβολές ασήμαντων περιστατικών και φλύαρους εντυπωσιασμούς.

Ως προς αυτό το ζήτημα, μετά και από τη διεξοδική συζήτηση με τον ειδικό προσκεκλημένο μας, καταλήξαμε στο ότι απαραίτητη προϋπόθεση για τη μετατροπή μας από παθητικούς καταναλωτές σε ενεργούς ψηφιακούς πολίτες είναι το γνώθι σαυτόν.

Στην προοπτική αυτή θεωρήσαμε ότι με την αυτογνωσία μας μπορούμε, διατηρώντας τον έλεγχο στην ατομική μας ύπαρξη και στο μέλλον μας, να τρέξουμε πιο γρήγορα από τους αλγορίθμους και να μάθουμε τον εαυτό μας, πριν από αυτούς.

Συνυπολογίσαμε φυσικά στο πλαίσιο αυτό το ζήτημα της προσωπικής μας ευθύνης και συνεχούς εγρήγορσης όταν χρησιμοποιούμε διαδικτυακά εργαλεία, καθώς επίσης ότι οφείλουμε να παίρνουμε μέτρα προστασίας των προσωπικών μας δεδομένων, να δίνουμε τη δέουσα προσοχή στις αναρτήσεις μας και την επικοινωνία με τρίτους, με την επίγνωση ότι η ψηφιακή επικοινωνία δεν είναι πάντοτε ιδιωτική. Τέλος, ότι μπορούμε να αναζητούμε την υποστήριξη των δικών μας έμπιστων ανθρώπων και των ειδικών στις περιπτώσεις που ερχόμαστε αντιμέτωποι με ακατάλληλο περιεχόμενο ή με φαινόμενα και καταστάσεις που προωθούν τις διακρίσεις και την κάθε μορφή βίας και εκφοβισμού.

Όσον αφορά την οικογένεια, υποστηρίξαμε ότι θα πρέπει να υπάρχει συστηματική ενημέρωση των μελών της από τους θεσμούς της πολιτείας, ώστε οι γονείς να μπορούν να κατευθύνουν τους εφήβους στην αντιμετώπιση προκλήσεων και προβλημάτων που προκύπτουν στα πάσης φύσεως ψηφιακά μέσα.

Σημειώσαμε εξάλλου τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η εκπαίδευση στην καλλιέργεια του ψηφιακού γραμματισμού των μαθητών σε όλα τα διδασκόμενα

αντικείμενα. Επίσης, χρειάζεται και η συστηματική επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού σε τεχνολογίες αιχμής, όπως η τεχνητή νοημοσύνη.

Τονίστηκε επίσης η αναγκαιότητα ελεύθερης πρόσβασης του μαθητικού κόσμου σε ψηφιακές βιβλιοθήκες, η ύπαρξη σύγχρονου ψηφιακού εξοπλισμού σε όλα τα σχολεία και η δημιουργία ψηφιακών κοινοτήτων για τους μαθητές.

Στον επίλογο των διαλογικών προβληματισμών μας, υπογραμμίσαμε τη σημασία της υιοθέτησης εκ μέρους της πολιτείας ρυθμιστικών αρχών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, καθώς επίσης και την ύπαρξη νομοθετικού πλαισίου στη λειτουργία των εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης και συμπόρευσή μας γενικότερα σε θέματα ψηφιακής πολιτεότητας, με υπάρχοντες κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Εμείς ευχαριστούμε.

Η ψηφιακή εξέλιξη είναι η πραγματικότητα, που αφορά κυρίως τη δική σας γενιά. Είναι τόσο ραγδαία που, σε συνδυασμό με την κρίση του περιβάλλοντος, θα είναι τα δύο ατίθασα πράγματα που πρέπει η γενιά σας και οι επόμενες να χαλιναγωγήσουν. Με βάση αυτές τις ενδιαφέρουσες προτάσεις και αναλύσεις, φαίνεται πως το θέμα το κατέχετε, και τις θετικές και τις αρνητικές πλευρές.

Διάβαζα σήμερα, σχετικά με τις αρνητικές πλευρές της πτυχής των fake news, ότι εμφανίστηκε η σύζυγος του Προέδρου της Ουκρανίας να έχει πάει, κύριε Υπουργέ, στη Γαλλία για την επέτειο της μάχης της Νορμανδίας που σήμανε τη νικηφόρα εξέλιξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, και ότι πήγε και αγόρασε με 4,5 εκατομμύρια ευρώ μία Μπουγκάτι. Για να φανεί δηλαδή ότι δεν φτάνει που η χώρα σου είναι σε πόλεμο, εσύ αγοράζεις πανάκριβα αυτοκίνητα. Φυσικά, αυτό ήταν ψέμα, αλλά για ένα διάστημα κυκλοφόρησε τόσο έντονα που πολλοί το πίστεψαν.

Συνεπώς, είναι η ψηφιακή εποχή γεμάτη προκλήσεις που πρέπει κανείς να τις αντιμετωπίζει και με δυσπιστία και όχι με ευπιστία. Και αυτά που ακούστηκαν προηγουμένως δείχνουν ότι έχετε πιάσει και τις δύο πλευρές, και τα καλά της ψηφιακής εξέλιξης, αλλά και τους κινδύνους.

Οι κίνδυνοι είναι ότι κινδυνεύουμε απ' αυτά που διαβάζουμε να θυμόμαστε, δηλαδή, πράγματα που δεν θα έχουν συμβεί. Να θυμόμαστε πράγματα που δεν θα έχουν συμβεί! Τόσο επικίνδυνο είναι να πιστεύουμε σε όλη αυτή την τεχνολογία του ψεύδους. Γι' αυτό και όσα ελέχθησαν είναι χρήσιμα. Γιατί πρέπει και σε αυτό να υπάρχουν άμυνες.

Προχωρούμε λοιπόν, μετά τη σύμπραξη στην ψηφιακή εξέλιξη, στην εξίσου προκλητική έκτη ενότητα που αφορά τη σύμπραξη στην πολιτική.

Για τη σύμπραξη στην πολιτική και τη συμμετοχή στην πολιτική τον λόγο έχει η κυρία Διονυσία - Θεοφανεία Παριώτη, Έφηβος Βουλευτής από την Κεφαλλονιά, την οποία και παρακαλούμε να λάβει τον λόγο για την δική της παρέμβαση.

(Χειροκροτήματα)

ΔΙΟΝΥΣΙΑ – ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ ΠΑΡΙΩΤΗ (Κεφαλληνίας): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε, αξιότιμε κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι, αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι, η δημοκρατία ως πολίτευμα προάγει την ισότητα, την ελευθερία και την υπευθυνότητα, ενώ ταυτόχρονα ενθαρρύνει τον διάλογο και την αποδοχή στη διαφορετικότητα. Παράλληλα, όμως είναι ένα αρκετά ευάλωτο πολίτευμα, καθώς εξαρτάται από την ενεργή και ουσιαστική συμμετοχή ενημερωμένων και ευαισθητοποιημένων πολιτών.

Κατά τη διάρκεια της συνόδου, μέσα από δημιουργικές συζητήσεις και γόνιμο διάλογο, τόσο μεταξύ μας όσο και με ειδικούς, καταλήξαμε στο συμπέρασμα πως η συμμετοχή των πολιτών στα κοινά αποτελεί πυλώνα της δημοκρατίας. Σύμφωνα μάλιστα με το ψήφισμα του ΟΗΕ, τα ανθρώπινα δικαιώματα, το κράτος δικαίου και η δημοκρατία είναι αλληλένδετα και ανήκουν στις οικουμενικές και αδιαίρετες αξίες του ΟΗΕ.

Πιο συγκεκριμένα, η ομάδα μας προβληματίστηκε για την περιορισμένη συμμετοχή των νέων στην πολιτική ζωή. Αν και το δικαίωμα της ψήφου

θεσμοθετήθηκε στα δεκαεπτά χρόνια, παρατηρείται το φαινόμενο της αύξησης των ποσοστών αποχής από τις εκλογές: 40% στις εθνικές και 60% στις ευρωεκλογές.

Προβληματιστήκατε για τους λόγους που οι νέοι απέχουν από την πολιτική ζωή και καταλήξαμε στο ότι μία βασική αιτία είναι η περιορισμένη πολιτική παιδεία που υπάρχει στο σύγχρονο σχολείο. Επίσης, φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας, όπως η αναξιοκρατία, η έλλειψη εμπιστοσύνης απέναντι στα πολιτικά κόμματα, η διαφθορά και τα προβλήματα ουσιαστικής λειτουργίας του κράτους δικαίου, μας απογοητεύουν και μας απομακρύνουν από τα πολιτικά δρώμενα της χώρας.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, προτείνουμε: Την αναβάθμιση προγραμμάτων της πολιτικής παιδείας στο πλαίσιο του σχολείου μέσω βιωματικής μάθησης, προγραμμάτων εθελοντισμού και μαθημάτων που θα βοηθήσουν στην ενεργή πολιτικοποίηση των νέων και στην καλλιέργεια του πολιτειακού εγγραμματος. Τη δημιουργία ψηφιακής πλατφόρμας που θα επιτρέπει σε όλους τους νέους να ανταλλάσσουν ιδέες και απόψεις, τόσο μεταξύ τους όσο και με διάφορα πολιτικά πρόσωπα, οικοδομώντας αίσθημα εμπιστοσύνης και ανοιχτού διαλόγου. Την ενεργοποίηση της συμμετοχής των νέων στα δημοτικά συμβούλια και στα προγράμματα που προάγουν τη συμμετοχικότητα, όπως η Βουλή των Εφήβων.

Οραματιζόμαστε ένα μέλλον στο οποίο οι νέοι συμμετέχουν, συνδιαλέγονται και συμπράττουν στην πολιτική ζωή. Επιδιώκουμε ως Έφηβοι Βουλευτές να ενθαρρύνουμε τους συνομήλικούς μας να ευαισθητοποιηθούν και να

ενεργοποιηθούν σε θέματα πολιτικής συμμετοχής. Είναι στο χέρι μας να αποτρέψουμε την περαιτέρω υπονόμηση της δημοκρατίας μέσω της απαξίωσης της πολιτικής.

Σας καλούμε επομένως να κινηθείτε άμεσα ώστε να ελαχιστοποιηθεί αυτή η αδιαφορία απέναντι στα πολιτικά πράγματα, για να διεκδικήσουμε το καλύτερο δυνατό μέλλον για τη χώρα μας.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Αγαπητοί και αγαπητές Έφηβοι Βουλευτές, είχαμε την τύχη να ακούσουμε έξι διαφορετικές εισηγήσεις πάνω στο θέμα της σύμπραξης για θέματα που αφορούν τη γειτονιά, το σχολείο, το περιβάλλον, τον πολιτισμό, την ψηφιακή εποχή, τον ψηφιακό κόσμο και τη συμμετοχή στην πολιτική.

Οι αναπτύξεις αυτών των θεμάτων έγιναν από συμμαθητές σας, αλλά το περιεχόμενο της ανάπτυξης προφανώς είναι αποτέλεσμα συλλογικής εργασίας η οποία έγινε τις προηγούμενες μέρες.

Ακούγοντας τις ομιλίες σας και τις θέσεις σας για τη γειτονιά, για την πολιτική, για την ψηφιακή εποχή, για το περιβάλλον, για τον πολιτισμό, σκέφτηκα ότι αυτό το βιβλίο που σας μοιράσαμε δεν μιλάει ούτε για τα ψηφιακά, γιατί ήταν πριν εκατό

χρόνια, ούτε για το περιβάλλον, γιατί, όπως είπαμε, τότε δεν υπήρχε θέμα, ούτε για την πολιτική, ούτε για τη γειτονιά.

Μιλάει για πολύ βασικά, στοιχειώδη, αγωνιώδη θέματα, που συνδυάζονται με τη Μικρασιατική Καταστροφή. Και η σύγκριση τού τι τους απασχολούσε τότε με το τι μας απασχολεί σήμερα αποδεικνύει ότι προχωρούμε μπροστά. Με πισωγυρίσματα, αλλά προχωρούμε μπροστά, βελτιωνόμαστε, αρκεί ακριβώς να τηρούμε αυτά τα προτάγματα που αποτέλεσαν το τρίπτυχο της 28ης Συνόδου, δηλαδή τη συμμετοχή, τη σύμπραξη, τη συνεργασία.

Οι είκοσι δύο ιστορίες που έχετε στα χέρια σας αφορούν σε Πόντιους, Καππαδόκες, Αρμένιους.

Μια πιανίστρια που επιχειρούσε μια νέα αρχή στην ελληνική πρωτεύουσα, μια κοπέλα που διεσώθη από τη Μικρασιατική Καταστροφή, έβαζε αγγελίες στις εφημερίδες ότι κάνει μαθήματα πιάνου. Μάλιστα, κύριε Πολύδωρα, έγραφε ότι «κάνω μαθήματα κλειδοκύμβαλου».

Ένας μεγαλέμπορος από την Τραπεζούντα αντιμετωπίζει με σθένος τις οδυνηρές δυσκολίες για επιβίωσή του στην Κρήτη. Μια νοικοκυρά από χωριό της Κιουτάχειας φτάνει στη Νίκαια της Αττικής και δεν μπορεί να βρει στέγη. Φοιτητές διεκδικούν τη δυνατότητα να σπουδάσουν στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Μια οικογένεια που είχε εργοστάσιο στην Ιωνία καταφέρνει να αξιοποιήσει την τεχνογνωσία της και να ξανασταθεί στα πόδια της.

Όλες αυτές οι ιστορίες δραματικών αιτημάτων δείχνουν πώς η χώρα μας τα τελευταία εκατό χρόνια νίκησε τη μοίρα της, βελτιώθηκε. Η γενιά σας μίλησε για την Ευρώπη σαν να είναι κάτι αυτονόητο. Αυτό δεν ίσχυε για τη δική μου γενιά όταν ήμουν στην ηλικία σας. Άκουσα πολλούς από τους ομιλητές να λένε για τη χώρα μας, να λένε για την Ευρώπη, για τις ευρωπαϊκές αξίες, για τις ευρωπαϊκές δυνατότητες, για τον ευρωπαϊκό ορίζοντα σαν κάτι απολύτως αυτονόητο.

Και κάντε τώρα, μια βουτιά, σ' αυτά τα προβλήματα που περιλαμβάνονται, πριν εκατό χρόνια για να καταλάβετε πόσο σθένος, πόση δύναμη έχει η συνεργασία και η σύμπραξη.

Με συνεργασία και σύμπραξη νικήσαμε τις συνέπειες της Μικρασιατικής Καταστροφής, με συνεργασία και σύμπραξη η δική σας γενιά θα ξεπεράσει τα προβλήματα και θα κάνει και τις γειτονιές καλύτερες και το σχολείο καλύτερο και το περιβάλλον ασφαλέστερο και τον πολιτισμό πιο διαδεδομένο και τον ψηφιακό κόσμο πιο χρήσιμο και την πολιτική πιο συμπαθητική.

Γι' αυτό, λοιπόν, επιτρέψτε μου -αφού σας συγχαρώ για τις καταθέσεις σας- νέες και νέοι Έφηβοι Βουλευτές, μετά την κ. Παριώτη Διονυσία - Θεοφανεία που ήταν η τελευταία ομιλήτρια, να κηρύξω το τέλος της συνεδρίασης.

Να παρακαλέσω, το Σώμα, να εξουσιοδοτήσει το Προεδρείο για την υπ' ευθύνη του επικύρωση των Πρακτικών της σημερινής συνεδρίασης.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Η εξουσιοδότηση παρεσχέθη.

Να ευχαριστήσω για την παραχώρηση της εξουσιοδότησης.

Να ευχαριστήσω και να συγχαρώ τους γονείς σας και παππούδες που με υπερηφάνεια και καμάρι και λατρεία σας παρακολουθούν και να πω ότι εδώ φθάσαμε στο τέρμα των διαβουλεύσεων, έχοντας διαπραγματευτεί θέματα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος.

Θα μου επιτρέψετε να ευχαριστήσω την Πρόεδρο της Επιστημονικής Επιτροπής της Βουλής των Εφήβων την κ. Αθηνά Βορρίση -ξαναλέω τα ονόματα- και τα μέλη της Επιτροπής Αμαλία Αδαμοπούλου, Ακριβή Γεωργούση, Έλενα Γκίκα, Σωτηρία Γρηγοροπούλου, Ιωάννα Δεκατρή, Αικατερίνη Κατσιάνου, Θεώνη Κουφονικολάκου, Λάμπρο Πόλκα, Τέτη Σιδέρη και Αναστασία Ρετσίνη -είναι εκπαιδευτικοί και στελέχη του Ιδρύματος της Βουλής όλοι αυτοί- τον Γενικό Γραμματέα του Ιδρύματος, τα στελέχη του, τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Βουλής που συνέβαλαν στο συντονισμό και την ομαλή διεξαγωγή της Συνόδου, τον Υπουργό Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, τον κ. Δημοσθένη Μπουλούκο δημοσιογράφο και πρώην Αντιδήμαρχο Ζωγράφου, την κ. Θεώνη Κουφονικολάκου, βοηθό του Συνηγόρου του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Παιδιού, την κ. Ιωάννα Ντίνου, την κ. Ευγενία Αλεξάκη, τον κ. Αριστείδη Λούβρη.

Θέλω να ευχαριστήσω και πάλι, το έκανα προηγουμένως από στήθους -μου το έχουν γράψει κιόλας- πάλι τους γονείς σας, τους διευθυντές σας, τις διευθύντριες των σχολείων και τους καθηγητές σας.

Καλή συνεργασία, επίσης, είχαμε -και τους ευχαριστώ- με τους Προϊσταμένους των Διευθύνσεων της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Αγαπητά μας παιδιά, κυρίες και κύριοι Έφηβοι Βουλευτές από όλη την Ελλάδα, λύεται η συνεδρίαση.

Ώρα λήξης: 11.34΄.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ